

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

TĚŠKOV V LETECH 1945 - 1989
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Klára Pacáková
Učitelství pro základní školy, obor Čj - Dě

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D.

Plzeň, 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne 28. června 2019

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce panu PhDr. Miroslavu Breifelderovi, Ph.D. za cenné připomínky a rady. Poděkování patří také pracovnícím SOkA Rokycany za ochotu, se kterou mi připravovaly materiály ke studiu.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

Obsah

Seznam zkratk.....	2
Úvod	3
1. Těškov a Rokycansko za druhé světové války	4
1.1. Obecní samospráva	4
1.2. Válečná každodennost	5
2. Osvobození a poválečná léta	11
2.1. Osvobození Těškova	11
2.2. Politický život.....	14
2.3. Sociální a kulturní podmínky v obci.....	16
2.4. Místní obecná škola	19
3. Nástup komunistického režimu a jeho důsledky pro obec.....	21
4. 50. léta a kolektivizace.....	24
4.1. Kolektivizace	26
4.2. Politický život.....	28
4.3. Národní škola.....	29
4.4. Sociální a kulturní život.....	31
5. 60. léta a Pražské jaro	33
5.1. Politický život v obci.....	34
5.2. JZD Pionýr Těškov	37
5.3. Život na západočeské vesnici	37
6. Normalizace s její projevy v regionu	40
6.1. Sociální a kulturní život v 70. letech	41
6.2. JZD Pionýr Těškov	44
7. 80. léta a Sametová revoluce	46
7.1. Kulturní a sociální život v obci	47
Závěr.....	51
Summary.....	53
Seznam použitých pramenů a literatury	54
Seznam příloh.....	58

Seznam zkratek

Akce „Z“	akce zdarma
AO	archiv obce
čp.	číslo popisné
ČSAD	Československý autobusový dopravce
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSSR	Československá socialistické republika
DTJ	dělnická tělovýchovná jednota
inv. č.	inventární číslo
JZD	jednotné zemědělské družstvo
K	kniha
KNV	krajský národní výbor
KSČ	Komunistická strana Československa
KSSS	Komunistická strana Sovětského Svazu
MDŽ	mezinárodní den žen
MěNV	městský národní výbor
MNV	místní národní výbor
N	karton
nestr.	nestránkováno
NŠ	národní škola
ONV	okresní národní výbor
OŠ	obecná škola
OÚ	obecní úřad
PTP	pomocný technický prapor
s.	strana
SOkA	státní okresní archiv
SSM	Socialistický svaz mládeže
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SVAZARM	Svaz pro spolupráci s armádou
TJ	tělovýchovná jednota
tzv.	tak zvaný, takzvaně
ÚV	ústřední výbor
vyd.	vydání

Úvod

Těškov se nachází v Plzeňském kraji jedenáct kilometrů severozápadně od města Rokycany a devět kilometrů jihovýchodně od města Zbiroh. Obec obklopená lesy leží v nadmořské výšce 500 m. n. m. První písemná zmínka o Těškovu pochází z roku 1336. Tehdy byl součástí rožmberského panství. Vzhledem k tomu, že se v okolí vsi nenacházely žádné významné zdroje nerostných surovin, ačkoli pokusy o těžbu železa se v této lokalitě několikrát objevily, měl Těškov charakter zemědělské vesnice. Ten si ostatně uchoval i dodnes. Dominantou obce je zrekonstruovaná dřevěná šestiboká zvonička, která se již více než tři sta let tyčí nad rybníkem.

Cílem této diplomové práce je zmapovat dějiny obce Těškov mezi lety 1945 – 1989. Vzhledem k tomu, že toto období bylo ovlivněno výsledky druhé světové války, rozhodla jsem se v první kapitole válečné dění v regionu stručně nastínit.

Téma práce jsem si zvolila s ohledem na to, že v rámci bakalářského studia jsem se problematikou historického vývoje Těškova již zabývala. Tehdy jsem se v bakalářské práci věnovala především období mezi lety 1914 – 1945. V diplomové práci jsem se proto rozhodla zpracování těškovských dějin dokončit. Motivací pro vznik této práce byl také fakt, že obec Těškov zatím nemá žádnou publikaci o své historii.

Práce je rozčleněna do sedmi chronologicky řazených kapitol. Jak již bylo předestřeno, první kapitola shrnuje dění v regionu během druhé světové války. Druhá kapitola zaznamenává osvobození obce Rudou armádou a první poválečná léta. Třetí kapitola se věnuje únorovému převratu v roce 1948 a jeho důsledky pro obec. Další kapitoly popisují vývoj v 50., 60., 70. a 80. letech minulého století. Jednotlivé časově celky jsou dále tematicky rozděleny na podkapitoly, které se zvláště věnují politickým, kulturním a sociálním dějinám a dějinám školy a JZD. Dějiny obce jsem se snažila zaznamenat na pozadí celostátních událostí.

Při tvorbě práce jsem se opírala hlavně o informace načerpané z bohatého archivního fondu MNV Těškov, který je uložený ve Státním okresním archivu v Rokycanech. Cenným zdrojem informací byla především obecní a školní kronika a také zápisy ze schůzí rady a pléna MNV. Pro dokreslení atmosféry doby jsem se snažila získat také výpovědi pamětníků. Písemnou část práce bohatě doplňují obrazové přílohy.

1. Těškov a Rokycansko za druhé světové války¹

1.1. Obecní samospráva

Vypuknutí druhé světové války sledovali občané Těškova s obavami. Ačkoli tato historická událost ovlivnila životy všech obyvatel, pro vedení obce neznamenal žádné velké změny. Starostou nadále zůstával Tomáš Černý, jeho náměstkem Václav Ekl. V obecní radě zasedali: František Sedláček, František Herman a Jan Vonásek. Obecní zastupitelstvo tvořili: František Jedlička, Vojtěch Jedlička, František Suchý, Josef Opatrný, František Pěnkava, Josef Veverka, Václav Lisý, Jan Klečka, Jan Hrabák a František Trčka. Starosta se sice během okupace pokusil několikrát odstoupit, ale starostování se nechtěl ujmout nikdo jiný a sloučení s Mýtem bylo odmítnuto, proto vykonával svoji funkci až do května 1945.²

Proměnou ale prošla agenda obce. Během války postupně narůstala. Na podzim 1939 byl v Protektorátu Čechy a Morava kvůli nedostatku potravin zaveden lístkový systém. Každá obec musela ustanovit komisi pro rozdělování přidělových lístků. V Těškově měl na starosti potravinové lístky Oldřich Fürst, František Hora a Bedřich Mrkvička. Nedostatek se netýkal pouze potravin. Přerozdělovány byly i lístky na textil a obuv. Ty v Těškově vydával Jan Klečka a Tomáš Vild. Mlecí a šrotovací povolení uděloval Karel Lisý a Josef Novák.³

Zásobování měst a německé armády bylo zajištěno tzv. kontingenty. Zemědělci museli odvádět podíl z vypěstovaných plodin a určitý počet kusů hospodářských zvířat. Kontingent pro jednotlivá hospodářství se sestavoval na základě soupisu hospodářských zvířat, osevních ploch a ovocných stromů. Utváření těchto soupisů spadalo také do agendy obce. Kromě výše zmiňovaných potravin museli rolníci odevzdávat mléko a vejce. Za tímto účelem byla ve většině obcí zřízena sběrna. Za kvalitu mléka ručil předseda mléčné komise, Josef Novák.⁴

K povinnostem obecního úřadu nově patřila také organizace finančních sbírek pro Německý červený kříž. Sbíralo se také teplé šatstvo a lyže pro německé vojáky bojující

¹ Kapitola 1. Těškov a Rokycansko za druhé světové války a podkapitoly 2.1. Osvobození Těškova a 2.2. Rok 1945 jsou doplněny verzemi kapitol z autorčiny bakalářské práce: PACÁKOVÁ, Klára. *Těškov v letech 1914 – 1945*. Plzeň, 2017. Bakalářská práce (Bc.). ZČU, Fakulta pedagogická, Katedra historie. 2017-09-06.

² SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 294 - 307.

³ SOkA Rokycany, fond AO Těškov 1772 – 1945, inv. č. 9, K 8, Kniha zápisů ze schůzí zastupitelstva a rady 17. 2. 1935 – 13. 2. 1943, nestr.

⁴ Tamtéž.

v SSSR. Obyvatelé byli povinni odevzdávat i tzv. odpadový materiál, například papír, železo, kosti, pecky a další.⁵

Rozrůstající se agenda se projevila v rozpočtech obce. Obecní zaměstnanci požadovali zvýšení platů nebo přijetí další pracovní síly.⁶ Zátěž pro obecní kasu znamenaly také množící se žádosti o chudinské příspěvky. Obvyklý zdroj obecních příjmů, lesní hospodářství, byl téměř zastaven, protože většinu vytěženého dřeva odvezli bez náhrady Němci. Rozpočet obce byl proto každý rok schodkový a schodek se rok od roku zvyšoval. Nejinak tomu bylo v okolních obcích. Schodek byl zpočátku hrazen z přírážek k daním. Ani tohle opatření ale nestačilo, a tak bylo nakonec překročeno k zavedení nových poplatků, například poplatků ze psů, karet, obytných místností, úředního výkonu a užívání veřejného statku.⁷

1.2. Válečná každodennost

Zatímco vedení obce se během druhé světové války téměř nezměnilo, každodenní život lidí byl válkou zasažen naplno. Přestože zaměstnanost obyvatelstva rapidně stoupla, zasloužil se o to hlavně válečný průmysl, životní úroveň lidí klesala. Lidé v továrnách pracovali dlouhé hodiny. Aby byl pracovní potenciál obyvatelstva využit naplno, začali být mladí svobodní lidé posíláni na nucené práce do Třetí říše. Z Těškova odešli mimo jiné: František Kára, Josef Savka, Václav Kostřáb, František Procházka, Žofie Procházková a Jana Horová.⁸

Platy během války sice vzrostly až na dvojnásobek předválečného stavu, ale ceny potravin a dalšího zboží rostly mnohem rychleji. Za vydělané peníze si navíc obyvatelé nemohli téměř nic koupit. Vše bylo na lístky. Lidé mnohdy nedostali ani to, na co měli podle lístků nárok, protože obchody nebyly dobře zásobeny.⁹

S postupující válkou se přiděly potravin zmenšovaly. Lidé z vesnic na tom byli o něco lépe než lidé ve městech, mohli si totiž doma něco sami vypěstovat. „*Zahrádky, jindy*

⁵ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 57, K 57, Kronika obce, I. díl, 1930 – 1973, 293 s., s. 93.

⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 262.

⁷ SOkA Rokycany, fond AO Těškov 1772 – 1945, inv. č. 9, K 8, Kniha zápisů ze schůzí zastupitelstva a rady 17. 2. 1935 – 13. 2. 1943, nestr.

⁸ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 275 - 276.

⁹ MICHLOVÁ, Marie. *Protentokrát: aneb česká každodennost 1939 – 1945*. Vyd. 1. Řitka: Nakladatelství ČAS, 2012, 119 s., s. 64 – 66.

zarostlé travou anebo ležící ladem, byly pečlivě každým rokem obdělávány. Na záhonech se pěstovaly různé druhy zeleniny od ředkviček po rajská jablíčka, ale i tu a tam brambory a hlavně tzv. domovina, to je tabák. V městech leckde místo růží, jiřin, tulipánů a jiných okrasných rostlin pyšnil se kedluben, zelí nebo rajče.¹⁰

Podobné vzpomínky má i těškovská pamětnice paní Kafková: „Bratr měl zahrádku a na té zahrádce všechno vypěstoval. Třeba celer, mrkev, petržel a rajské, ale okurky ještě ne. Taky sel tabák, protože muži neměli co kouřit. Ten tabák pěstoval na velké hromadě kompostu za hnojem. Když ten tabák uzrál, tak ho nalámal. Ta lupena jsme dávali na drát jedno za druhým a na půdě se to sušilo. To víš, nebylo to nic moc, protože ten tabák musí být taky nějak upravený, aby se dal kouřit. Jenže my jsme nevěděli, co do toho. Tak muži měli tabák. Můj děda kouřil fajfku. Pro toho jsme trhali i lupení z ořechu. On si to dal uschnout do trouby a potom si to nařezal. To kouřil, ale to bylo smradu.“¹¹

Ani takto pěstovaná zelenina nedokázala poskytnout obyvatelstvu dostatečnou výživu. Dokazuje to mimo jiné zápis holoubkovského kronikáře, který zaznamenal, že si občané na Vánoce 1944 posílali přání následujícího znění: „K Vánocům nechceme stromek smrček, radši bychom jedli!“¹²

Lidé měli kromě ostatních potravin i nedostatek masa. Hospodářských zvířat bylo málo, maso se muselo odvádět Němcům a ve válečných letech navíc zvířata často trpěla červenkou a kulhankou.¹³ Německé úřady proto vyhlásily dva bezmasé dny v týdnu. Toto nařízení bylo poměrně zbytečné, protože většina lidí měla maso k jídlu nanejvýš jedenkrát do týdne.¹⁴

Za těchto okolností se nemůžeme divit tomu, že se lidé snažili při soupisech hospodářských zvířat a stromů podvádět, aby si mohli více potravin uschovat pro vlastní potřebu. „Soupisy byly vlastně přesné součty nepřesných čísel. (...) Kterýsi občan naší obce se chlubil, že má na zahradě šedesát stromů. Při soupisu jich hlásil dvacet, ale měl jich ve skutečnosti čtyřicet. Soupis hospodářského zvířectva málokdy odpovídal pravdě. Skoro vždy

¹⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332s. s 242.

¹¹ Rozhovor s paní Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 31. 3. 2017.

¹² SOKA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 57, K 57, Kronika obce, I. díl, 1930 – 1973, 293 s., s. 98.

¹³ SOKA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332s. s 210.

¹⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 57, K 57, Kronika obce, I. díl, 1930 – 1973, 293 s., s. 92.

byla nějaká ta slepice, husa neb kachna zatajena.“¹⁵ S tím ale německé úřady počítaly, a tak chodily po vesnicích hospodářské kontroly.

Pokud bylo u někoho zjištěno zatajování hospodářských zvířat nebo zemědělských plodin, byl potrestán vězením. Odhalení hospodářských přestupků nebylo v Těškově příliš časté. Při jedné důkladné kontrole však byly nalezeny másnice a pytel mouky strčený v kufru do hnoje. Zemědělci, u kterých byly tyto věci nalezeny, byli předvoláni do hostince U Straků. Nakonec byli po domluvě propuštěni. Takové štěstí ale neměla Anna Veverková, u které byly nalezeny dvě másnice a odstředivka. Za svůj přestupek byla odsouzena na dvacet osm dní vězení ve Zbirohu.¹⁶

Kontroly chodily často také na udání. Podle dostupných pramenů a výpovědí pamětníků v Těškově žádný udavač nebyl. V jiných obcích Rokycanska bylo zatýkání mnohem častějším jevem. Lidé byli mimo hospodářských přestupků zatýkáni i za poslech zahraničního rozhlasu, ukrývání zbraní nebo schovávání hledaných osob.

Menší častost kontrol v Těškově mohlo způsobit to, že v obci během války nebyla žádná trvalá německá posádka nebo pobočka gestapa.¹⁷ Němci touto vesnicí pouze projížděli při cestě na zámek Zbiroh, který roku 1942 po smrti majitele Jeronýma Colloredo-Mansfelda staršího zkonfiskovali.¹⁸

Ve zbirožském Němcově mlýně byla při pátrání po Arnoštu Šmídovi gestapem náhodou odhalena celá ilegální skupina. Nalezený Šmíd při výslechu uvedl jména padesáti čtyř osob, které měly údajně tuto ilegální skupinu tvořit. Sedm z nich bylo popraveno. Další zemřeli na následky výslechu. Mnoho z nich bylo vězněno a někteří skončili v koncentračních táborech.¹⁹

O zapojení obyvatel Těškova a okolních vsí do zahraničního odboje nejsou žádné důkazy. Pro podezření z podzemní činnosti ve Škodových závodech byl gestapem vězněn František Sedláček. Při prohlídce u něj bylo nalezeno rádio. Dotyčný byl napřed vězněn na Borech a později byl převezen do Terezína. Nakonec byl propuštěn, ale až do konce války

¹⁵ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 263.

¹⁶ Tamtéž s. 244 - 247.

¹⁷ Tamtéž s. 247.

¹⁸ SOKA Rokycany, fond MěNV Zbiroh 1945 – 1990, inv. č. 187, K 119, Kronika města Zbiroh, I. díl, 1842 – 1967, 1184 s., s. 531.

¹⁹ Tamtéž s. 537 – 542.

zůstal pod dozorem. Pro drobné přestupky byli vězněni také: Josef Opatrný, Václav Jirgl, František Kára.²⁰

Podle zápisu z rokycanské kroniky bylo během války ze soudního okresu Rokycany a Zbiroh popraveno čtyřicet dva obyvatel a dalších čtyřicet devět jich zemřelo v koncentračních táborech.²¹ Seznam ale není úplný, protože v zápisu například chybí jména František Jirgl a Josef Gruber. Tito dvou obyvatelé Těškova zemřeli v Osvětimi.²² Mezi popravenými pak chybí jméno Karla Vlčka, který působil jako přednosta stanice v Hořovicích. 6. května ho němečtí vojáci ve stanici zastřelili, protože jim odmítl vypravit vlak do Prahy.²³

Perzekvováni však nebyli pouze obyvatelé české národnosti. Do koncentračních táborů byli posíláni především Židé. V Těškově žádní obyvatelé této národnosti nežili. Ani v okolních vsích nebyla židovská komunita příliš početná. Ve Volduchách žila tříčlenná rodina pana Poppera, která byla 18. ledna 1942 povolána k transportu. Její další osudy nejsou známy.²⁴ Obyvatelstvo židovské národnosti žilo také v Mýtě. Jeho většina byla povolána k transportu také 18. ledna 1942. Ne všichni však chtěli do transportu nastoupit, někteří volili raději sebevraždu.²⁵ Ve Zbirohu dostalo předvolání k transportu zhruba patnáct lidí. Většina z nich byla odvezena do Osvětimi, odkud už se nevrátili.²⁶ Nejpočetnější židovskou obec mělo město Rokycany. „*Obětmi rasové perzekuce se zde stalo šedesát sedm Židů. Šlo zejména o rodiny Fantlů, Ebensteinů, Friedmannů, Gottliebů, Guthů, Kussi, Klapholzů, Kohnů, Levitiusů, Löwy, Österreicherových, Polesiových, Reichových, Stadlerových, Steinerových, Strassových a Weinbergerových.*“²⁷

Druhou světovou válkou byl samozřejmě poznamenán také kulturní život obyvatelstva. Většina spolků v obcích byla zakázána. Rozpuštěn byl i Sokol. Sem tam se sice konala nějaká zábava nebo ples, ale většinou pak následoval zákaz konání dalších akcí.

²⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 246.

²¹ SOKA Rokycany, fond MěNV Rokycany 1945 – 1990, inv. č. 376, K 376, Kronika města Rokycany, V. díl, 1938 – 1947, 199 s., s. 134 – 135.

²² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 246.

²³ Tamtéž s. 311.

²⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332 s., s. 220.

²⁵ SOKA Rokycany, fond MěNV Mýto 1945 – 1990, inv. č. 164, K 152, Obecní kronika, 1860 – 1969, 1093 s., s. 112 – 114.

²⁶ SOKA Rokycany, fond MěNV Zbiroh 1945 – 1990, inv. č. 187, K 119, Kronika města Zbiroh, I. díl, 1842 – 1967, 1184 s., s. 541.

²⁷ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 195.

Německé úřady si totiž nepřály, aby se lidé scházeli ve větším počtu.²⁸ Ve Volduchách se i přesto podařilo po celou dobu války udržet promítání filmů. Hojně navštěvovaná byla i vystoupení ochotníků a koncerty.²⁹ V Těškově se konaly koncerty téměř se železnou pravidelností v hospodě U Třešků.³⁰

Obyvatelé Těškova se mohli realizovat v házenkářském družstvu, které bylo na velmi dobré úrovni. Tým ve složení: Jan Vild, Jaroslav Hrabák, Jan Moulis, Jaroslav Tůma, Bohuslav Jedlička, Antonín Veverka, Bohuslav Moulis vyhrál okresní mistrovství a postoupil do ligy házené DTJ. Z turnajů v této soutěži pak těškovští házenkáři několikrát přivezli první, druhé i třetí místo.³¹

Do kulturního života zasáhla povinnost obyvatelstva vyvěšovat při významných dnech protektorátní vlajku a německou říšskou vlajku s hákovým křížem. Tyto prapory pak vlály také ve chvílích, kdy německá armáda vítězila na světových bojištích.³² V červenci 1941 vešla v platnost vyhláška, aby všichni majitelé domů, bytů a živností okna svých bytů a živností opatřili písmenem V, popřípadě plakátem nebo vlajkou s tímto písmenem. Také motorová vozidla měla být opatřena zřetelným písmenem V po obou bočních stranách. Touto akcí mělo obyvatelstvo vyjádřit svoji loajalitu.³³

Změnou nutně muselo projít i protektorátní školství. Vyučovací hodiny se zkrátily na čtyřicet pět minut. Novým povinným předmětem se stala němčina. Na její hodiny vzpomíná jedna z pamětnic: „*Zpívali jsme Heute werden wir ein Liedlein singen wenn wir fahren gegen England. Tatínek uměl německy a nechtěl to slyšet.*“³⁴ Učivo v zeměpisných a dějepisných hodinách se zaměřovalo pouze na Třetí říši a její vazalské státy. Jakékoli projevy vlastenectví byly potlačovány.³⁵

Úroveň školství klesala. Ve školách se často střídali učitelé. Někteří z nich byli zatčeni a vězněni. Mnoho z nich bylo posláno při totálním nasazení do různých továren nebo

²⁸ SOKA Rokycany, fond MěNV Zbiroh 1945 – 1990, inv. č. 187, K 119, Kronika města Zbiroh, I. díl, 1842 – 1967, 1184 s., s. 527 – 528.

²⁹ SOKA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332 s., s. 221 – 245.

³⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 96.

³¹ Tamtéž s. 297.

³² SOKA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 57, K 57, Kronika obce, I. díl, 1930 – 1973, 293 s., s. 94.

³³ SOKA Rokycany, fond MěNV Rokycany 1945 – 1990, inv. č. 376, K 376, Kronika města Rokycany, V. díl, 1938 – 1947, 199 s., s. 70.

³⁴ Rozhovor s paní Marií KONEČNOU, v Těškově dne 25. 10. 2016.

³⁵ SOKA Rokycany, fond OŠ Těškov 1903 - 1946, inv. č. 2, K 2, Kronika školy, 3. díl, 1940 – 1945, nestr.

přímo do Třetí říše, kde se účastnili odklizení trosek po bombardování. Školské budovy byly zabírány Hitlerjugend nebo tzv. národními hosty, kteří utíkali z Německa před bombardováním. Na konci války nebyl dostatek uhlí, a tak byly školy často zavřené. Vyučování proto někdy probíhalo jen dvakrát týdně. Žáci dostali zadané úkoly, které vypracovávali samostatně doma. Při dalším setkání učitel úkoly zkontroloval a zadal nové.³⁶

S blížícím se koncem války narůstala četnost spojeneckých náletů na vojenské cíle. Následkem toho vznikla organizace civilní protiletectká obrana. Jejím úkolem bylo zajistit pro občany protiletectké kryty. V Těškově byl zřízen protiletectký kryt ve sklepě školy. Na Plzeňsku byly bombardováním nejvíce zasaženy Škodovy závody v Plzni. Při jednom z posledních náletů na plzeňskou Škodovku byly svrženy bomby i na rokycanské vlakové nádraží.³⁷ Toto období bylo pro obyvatele jistě velmi traumatické. Svědčí o tom i výpověď jedné těškovské pamětnice. *„Nálety jsme slyšeli a jednou byla nad Plzní úplná záře. Všichni jsme byli venku. Maminka nám sbalila raneček a večer dávala na stůl pytlík s chlebem nebo buchtami, že kdybychom museli utíkat, to jídlo určitě někdo vezme. A připravovala také bandasku s meltou. Tatínek ve sklepu udělal nějaké provizorní lavice jako kryt. No, nakonec nás nikdo nebombardoval!“³⁸*

Továrny ale nebyly jedinými cíli spojeneckého válečného letectva. Útočit na menší pozemní cíle bylo úkolem tzv. hloubkařů. Ti se zaměřovali především na ostřelování lokomotiv. Na to, jak takový útok vypadal, vzpomíná paní Kafková: *„Když jeli Němci po dráze od Plzně ku Praze, tak to jsme viděli z kuchyně, jak ta letadla letěla normálně a najednou se spustila nad ten vlak. Němci v těch vlcích vozili výstroj a jezdili do Prahy a ještě bůhví kam a oni (hloubkaři) jim to tady vždycky rozsekali. To jsme vždycky akorát viděli, jak hloubkař letěl a zase spadl dolů a strílel na vlak. Vlak zůstal stát a bylo to.“³⁹*

³⁶ SOKA Rokycany, fond OŠ Těškov 1903 - 1946, inv. č. 2, K 2, Kronika školy, 3. díl, 1940 – 1945, nestr.

³⁷ SOKA Rokycany, fond MěNV Rokycany 1945 – 1990, inv. č. 376, K 376, Kronika města Rokycany, V. díl, 1938 – 1947, 199 s., s. 130 – 133.

³⁸ Rozhovor s paní Marií KONEČNOU, v Těškově dne 25. 10. 2016.

³⁹ Rozhovor s paní Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 31. 3. 2017.

2. Osvobození a poválečná léta

2.1. Osvobození Těškova

S postupem spojeneckých vojsk a s přibližující se frontou už bylo na jaře 1945 jasné, že se druhá světová válka chýlí ke svému konci. Němečtí vojáci, kterým začínalo být zřejmé, že nezmůžou, se snažili co nejrychleji dostat na západ našeho státu. Tito vojáci táhli na konci dubna 1945 také přes Těškov. Na krátký čas se ubytovali v hostinci U Veverků a poté odešli směrem na Kralovice. Spolu s přehající armádou by rádi odešli i národní hosté. Nebylo jim to ale dovoleno.⁴⁰

5. května 1945 v osm hodin ráno přišel na mýtskou poštu telegram, který obsahoval klamnou informaci, že Němci podepsali kapitulaci. Zpráva se rychle roznesla po okolí. Lidé okamžitě začali strhávat německé nápisy. Prapory s hákovými kříži zmizely a nahradily je československé vlajky. Lidé zpívali hymnu a z rádií vyhrávaly české pochody.⁴¹

Ten samý den byl v Těškově v odpoledních hodinách utvořen revoluční národní výbor. Tvořilo ho celkem dvacet sedm členů: Antonín Königsmark, Tomáš Černý, Josef Florián, Josef Lisý, Josef Veverka (čp. 39), Josef Šindelář, Josef Veverka (čp. 103), Josef Svatoš, Emanuel Zdvořák, Vojtěch Jedlička, Josef Blahník, Václav Fišer, Miroslav Honzík, Milan Vild, Oldřich Fírt, František Dvořák, Josef Zdvořák, Karel Lisý, Jan Vonásek ml., Josef Pěkný, Václav Veverka, Vojtěch Hrabák, František Herman, Vojtěch Zdvořák, Václav Jirgl, František Sedláček a František Cafourek. Předsedou se stal první jmenovaný, Antonín Königsmark.⁴²

Nejdůležitějším úkolem revolučního národního výboru bylo zajistit zásobování obyvatelstva a zorganizovat hlídky, které měly obyvatele včas varovat před případným útokem přehající německé armády. Ne všichni občané se do hlídání obce chtěli zapojit. Nakonec se však podařilo vesnici střežit až do příjezdu Rudé armády.⁴³

Radostnou atmosféru z konce války narušily zprávy o bojích v Praze. Volání rozhlasu o pomoc podle kroniky poslouchali lidé s velkými obavami. Na pomoc Pražanům

⁴⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 284.

⁴¹ SOKA Rokycany, fond MěNV Mýto 1945 – 1990, inv. č. 164, K 152, Obecní kronika, 1860 – 1969, 1093 s., s. 119.

⁴² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 305 - 306.

⁴³ Tamtéž s. 309.

se ale místní muži nevydali, protože si byli vědomi, že nemají zbraně.⁴⁴ Jiné vzpomínky na toto období měla paní Marie Konečná: „*Všichni věřili, že Američané pojedou Praze na pomoc. A tak se skupina mužů, mezi nimi i můj tatínek, rozhodla, že půjdou do Mýta na státní silnici a přidají se k nim. (...) Ráno se tatínek s ostatními vrátili. Hladoví, promrzlí, ale také zoufalí. Už jim bylo jasné, že čekali marně, že Američané Praze na pomoc nepojedou.*“⁴⁵ Obyvatelé Mýta a Holoubkova se nepřítomností amerického vojska v boji o rozhlas odradit nenechali. Někteří z nich v Praze položili život nebo byli zraněni.⁴⁶

Lidé povzbuzení německou porážkou se bez váhání často pouštěli do odzbrojování německých vojáků. Mnohdy si ani neuvědomovali, že jsou tito vojáci stále nebezpeční. Naštěstí ale nikdo nepřišel k úhoně. Němci procházející přes Těškov povětšinou dobrovolně odhazovali zbraně do příkopů a snažili se dostat co nejrychleji do amerického zajetí. Strach však v místních obyvatelích vyvolal průjezd prchající zbrožské jednotky SS.⁴⁷

Těškovští se kromě německých vojáků vypořádávali i s národními hosty, kteří byli drženi ve škole. Na konci války jim zabavili přebytečné věci a spolu s národními hosty ze Lhoty je poslali směrem na Plzeň. To, co po národních hostech zůstalo ve škole, bylo zčásti rozdáno chudým a zčásti rozprodáno ve veřejné dražbě.⁴⁸

V pondělí 7. května 1945 v brzkých ranních hodinách byly osvobozeny Rokycany.⁴⁹ Osvobození dalších obcí na Rokycansku na sebe nenechalo dlouho čekat. Američané se dostali až do Volduch, kam později dorazila i sovětská armáda.⁵⁰ Ta 10. května přijela také do Holoubkova a o den později do Mýta.⁵¹ Těškov sovětské vojáky přivítal 12. května v devět hodin ráno.⁵²

⁴⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 308.

⁴⁵ Rozhovor s paní Marií KONEČNOU, v Těškově dne 25. 10. 2016.

⁴⁶ SOKA Rokycany, fond MěNV Mýto 1945 – 1990, inv. č. 164, K 152, Obecní kronika, 1860 – 1969, 1093 s., s. 121.

⁴⁷ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 309.

⁴⁸ Tamtéž s. 310 - 312.

⁴⁹ SOKA Rokycany, fond MěNV Rokycany 1945 – 1990, inv. č. 376, K 376, Kronika města Rokycany, V. díl, 1938 – 1947, 199 s., s. 137.

⁵⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332 s., s. 253 - 254.

⁵¹ SOKA Rokycany, fond MěNV Mýto 1945 – 1990, inv. č. 164, K 152, Obecní kronika, 1860 – 1969, 1093 s., s. 122.

⁵² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 313.

Rusové byli Těškovskými srdečně přivítáni. Důstojníci se ubytovali v hostincích, ve škole i v domech místních obyvatel. Obyčejní vojáci si zřídili jeden tábor v lese za hřbitovem a druhý v Chejlavech. Podle dostupných zdrojů i podle výpovědí pamětníků se Rusové chovali k místnímu obyvatelstvu velmi vřele a přátelsky a nedocházelo tak k žádným větším neshodám.⁵³

K jednomu drobnému incidentu však v Těškově přece jen došlo. Ruští vojáci se doslechli, že v chatě vedle domu čp. 5, který patřil rodině Pěnkavů, se schovával za války Němec. Vojáci bez velkého meškání nastartovali tank a zmiňovanou chatu jím pobořili.⁵⁴ Ačkoli se tato událost setkala u Těškovských s nesouhlasem, dobré vztahy se sovětskými vojáky narušeny nebyly. Svědčí o tom i výpovědi pamětníků.

„Za krátký čas tady vznikla přátelství, která pokračovala i v dalších poválečných letech. V případě přátelství, které vzniklo mezi majorem Ivanem Štěpanovem a rodinou Vojtěcha Zdvoračka, přetrvaly vřelé vztahy až do počátku 70. let.“⁵⁵

Podobné vzpomínky na pobyt sovětských vojsk měla i paní Marie Konečná: *„Když jsme jednou mlátili pšenici, přišel k nám mladý voják a chtěl tatínkovi pomáhat, že on to umí. Maminka mu nabídla nějaká buchtu, které s potěšením přijal. A potom k nám chodil často. Chtěl třeba i vyházet hnůj. Cítil se u nás dobře. A potom jednou přiběhl, chtěl papír s adresou, že odjíždějí. Maminka mu napsala naši adresu. My mu potom napsali na tu jeho, ale odpověď jsme od něho nedostali. Skoro nám to bylo líto, jak jsme si na něj zvykli.“⁵⁶*

Sovětské vojáky z Těškova definitivně odjeli 5. listopadu 1945, poté, co se s občany rozloučili vojenskou přehlídkou před pomníkem padlých⁵⁷ (viz obrazová příloha č. 1 a č. 2).

⁵³ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 313.

⁵⁴ Tamtéž s. 321.

⁵⁵ Rozhovor s panem Aloisem PELCEM, v Těškově dne 5. 4. 2017.

⁵⁶ Rozhovor s paní Marií KONEČNOU, v Těškově dne 25. 10. 2016.

⁵⁷ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 313.

2.2. Politický život

Po skončení války bylo zapotřebí začít co nejdříve pracovat na obnově Československa. Nejrychleji se vzpamatovával politický život. V Těškově byla do hostince U Veverků 3. června 1945 svolána veřejná schůze, na které byl zvolen nový patnáctičlenný národní výbor. Jeho členy se stali: Vojtěch Jedlička, František Sedláček, Jaroslav Lang, Václav Fišer, Václav Hasman, Václav Veverka, Jan Vild, Josef Veverka, Josef Jedlička, Václav Sládek, Václav Herman, Jan Vonásek, Jan Pěkný, František Lisý a František Dvořák.⁵⁸

V tomto období byla obnovena také činnost politických stran. V Těškově se jako první ustanovila KSČ následovaná Československou sociální demokracií a Československou stranou národně socialistickou.⁵⁹

5. července se konala ustavující schůze nového MNV. Za předsedu byl zvolen Vojtěch Jedlička. Jmenována byla také pětičlenná rada, kterou tvořil předseda Vojtěch Jedlička, náměstek Václav Fišer, druhý náměstek František Sedláček a členové Václav Herman a Václav Veverka.⁶⁰

Na základě ustanovení o obecním zřízení byly vytvořeny také komise. V Těškově to byly: komise bezpečnostní - Jaroslav Lang, komise zásobovací - Josef Veverka, komise hospodářská - Jan Vonásek, komise stavební a bytová - Václav Sládek, komise zdravotní - František Sedláček, komise osvětová - Josef Jedlička, komise školní - Václav Herman, komise finanční - Josef Vild, komise ovocnářská - Karel Böhm, Josef Pěkný.⁶¹ V následujícím roce byla zřízena ještě komise rolnická. Její předseda Václav Fišer měl za úkol zajišťovat dvakrát ročně soupisy hospodářských zvířat.⁶²

Dne 26. května 1946 se konaly volby do Ústavodárného národního shromáždění. V českých zemích s předstihem zvítězila KSČ. Své prvenství pak udržela i v celostátním měřítku.⁶³ V Těškově se však vítězem voleb stala Československá strana sociální demokracie. S ohledem na výsledky voleb byli jmenováni noví členové MNV. Šest mandátů získala Československá strana sociální demokracie - Vojtěch Jedlička, František Hora, Karel Böhm, Josef Veverka, Antonín Königsmark, František Jedlička, pět mandátů KSČ -

⁵⁸ ŠVECOVÁ, Markéta. MNV Těškov 1945 – 1990: Inventář. Rokycany: SOKA Rokycany, 2010. 38 s. [ev. č.] 209. [č. EL NAD] 168, s. 14.

⁵⁹ Tamtéž s. 15.

⁶⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 317 – 318.

⁶¹ Tamtéž s. 319.

⁶² Tamtéž s. 331.

⁶³ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 209.

František Sedláček, Jaromír Lang, Václav Sedláček, Alois Sládek, Josef Synek a čtyři mandáty Československá strana národně socialistická - Václav Fišer, Václav Veverka, Vojtěch Hasman, Bohuslav Broj. Členové MNV si pak se svého středu zvolili pětičlennou radu ve složení: předseda Vojtěch Jedlička, náměstek Alois Sládek a členové František Sedláček, Antonín Königsmark a Václav Fišer.⁶⁴

Nově jmenováni byli také předsedové jednotlivých komisí. Komise finanční – Antonín Königsmark, komise školní – Václav Sládek, komise zemědělská – Bohuslav Broj, komise rolnická – Václav Fišer, komise lesní – František Jedlička, komise soutěžní – Vojtěch Hasman, komise bytová – Václav Veverka, komise zásobovací – Václav Sládek, komise zdravotní – František Sedláček, komise osvětová – František Sedláček, komise ovocnářská – František Sedláček, komise bezpečnostní – Jaroslav Lang, komise hřbitovní – František Hora.⁶⁵

Na podzim 1947 pak přibyla ještě mimořádně zřízená vyživovací komise, která měla následující členy: Václav Sládek, Jan Florián, Bohuslav Moulis, Jan Lisý, Václav Černý, Anna Křížová, Oldřich Fírt, František Přílepek, Václav Veverka.⁶⁶

Kromě věcí spadajících do agendy obce řešili členové MNV také problém s umístěním úřadovny. Kancelář MNV sídlila v místní obecné škole. Od roku 1946 se ale uvažovalo o otevření mateřské školy. MNV tedy musel místnost v obecné škole opustit a hledat prostory pro úřadování jinde.⁶⁷

⁶⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 332 – 334.

⁶⁵ Tamtéž s. 324.

⁶⁶ Tamtéž s. 351.

⁶⁷ ŠVECOVÁ, Markéta. MNV Těškov 1945 – 1990: Inventář. Rokycany: SOKA Rokycany, 2010. 38 s. [ev. č.] 209. [č. EL NAD] 168, s. 18.

2.3. Sociální a kulturní podmínky v obci

První velkou slavností po osvobození obce bylo vyzvednutí busty prezidenta Edvarda Beneše. Ta byla po celou dobu války schovávána u Václava Jedličky. V květnu 1945 pak byla slavnostně přemístěna na své původní místo na chodbě těškovské školy.⁶⁸

Velkou účast měla také tryzna za padlé a umučené občany uspořádaná 23. září. Při této příležitosti byla odhalena pamětní deska na pomníku padlých v první světové válce. Na nově umístěné desce byla vyryta jména tří těškovských občanů – Karel Vlček, František Jirgl, František Vainar, kteří zahynuli rukou nacistů.⁶⁹

Žádné další velké kulturní akce už se v roce 1945 nekonaly. Lidé se soustředili spíše na to, aby zvelebili svoje domy. Opravy se dočkaly také budovy v majetku MNV. Nejdříve se začalo s údržbou školy. Byla na ní opravena fasáda, střecha a okna. S rekonstrukcí školy se pokračovalo i v následujících letech. Upraveno bylo rovněž veřejné prostranství a došlo k vyčištění rybníka. V roce 1947 byla elektrifikována východní část obce. Kromě toho bylo započato také s opravou obecního chudobince, kovárny a márnice.⁷⁰

Kovárna byla po úpravě nabídnuta k pronájmu Janu Hráchovi. Mezi MNV a Janem Hráchem ale nedošlo k dohodě, která by vyhovovala oběma stranám, a tak bylo nakonec rozhodnuto o prodeji celého objektu jinému zájemci. Na jaře 1948 kovárnu koupil za 27.870,- kovář Šoufl ze Lhoty pod Radčem.⁷¹

Sociální podmínky obyvatelstva se oproti válečnému stavu pozvolna zlepšily. Svědčí o tom minimální počet žádostí o chudinskou podporu. Přesto však docházelo ke krádežím. Nejčastěji bylo odcizováno dříví z obecního lesa. Obyvatelé si ale rozebrali i majetek, který zůstal v okolí po ruských vojácích. Jednalo se především o pozůstatky vojenské techniky.⁷²

Období bezprostředně po válce bylo v celé řadě regionů provázáno demografickými změnami. Němci byli hromadně vysídlováni. Vysídlením bylo nejvíce postiženo pohraničí Československa. Mnoho lidí se proto rozhodlo začít nový život právě na tomto opuštěném

⁶⁸ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 313.

⁶⁹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁷⁰ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 321 - 355.

⁷¹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁷² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 322.

území.⁷³ Stovky lidí z Rokycanska odcházely zejména na Stříbrsko a do severozápadních Čech. Jen v okolí Klášterce nad Ohří se usadilo na tři stovky Čechů z Rokycanska.⁷⁴ Těškov žádnými výraznými změnami v počtu obyvatelstva neprošel. Před válkou v obci nežilo obyvatelstvo německé národnosti. Odsunuti tak byli pouze národní hosté, kteří zde byli ubytováni během války. Ani odchod obyvatel české národnosti do pohraniční Těškov nepoznamenal. Z obce podle dostupných pramenů odešel pouze Antonín Jedlička.⁷⁵

Během prvních poválečných let se situace obyvatelstva zlepšila natolik, že si mohla většina rolníků dovolit rozšíření strojového parku. Nejčastěji byly pořizovány mlátičky (viz obrazová příloha č. 3), hrabačky, obrabečky a výfuky na seno. V roce 1946 si Bohumil Hrabák jako první z Těškova zakoupil starší traktor.⁷⁶ K většině pracím na poli se však nadále používali koně (viz obrazová příloha č. 4), proto si jich lidé velmi cenili (viz obrazová příloha č. 5). Dokazuje to i výpověď pamětnice, paní Kafkové: „*Když táta jezdil s koňma, tak měl na šejtroku danej bič. Nikdy jsem ho ale neviděla, že by ho na koně použil. Takhle když bylo na cestě hodně husí, tak je s ním odehnal, ale na ty koně ho nikdy nevezal. My jsme je měli tak rádi.*“⁷⁷

Kromě zemědělství živila obyvatelstvo v obci také práce v lese. (viz obrazová příloha č. 6). „*Můj brácha a táta jezdili do lesa, oni si tam vydělali dost peněz. Měli takovej vůz a ten se dal rozložit podle toho, jak byly dlouhý klády. Tenkrát se klády neřezaly na tři nebo na čtyři metry, ale jak byl ten strom dlouhej, tak se nechal vcelku a uřízla se jenom špička.*“⁷⁸

Mechanizace sice rolníkům značně usnadňovala práci, ale ani přes to nebyli schopní plnit předepsané dodávky státu. Svoji vinu na tom zcela jistě mělo sucho, které nesužovalo jen Těškov a Rokycansko, ale celou republiku. V roce 1947 byl nedostatek vody v obci tak velký, že obecní studny byly uzamčeny a voda byla vydávána na přiděl.⁷⁹ Kromě sucha úrodu ohrožovala také mandelíka bramborová. K jejímu vyhubení byly zřizovány tzv. protimandelinkové hlídky. Hlídek se musel účastnit vždy alespoň jeden člověk z domu.⁸⁰

⁷³ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 205.

⁷⁴ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 207.

⁷⁵ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 321 – 335.

⁷⁶ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 346.

⁷⁷ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁸⁰ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 184.

V souvislosti s nedostatkem vody se začaly ozývat hlasy, které žádaly výstavbu obecního vodovodu. Ostatně o jeho vybudování se uvažovalo už před válkou, tehdy však plány v důsledku zřízení Protektorátu Čechy a Morava ztroskotaly. MNV se rozhodl na vodovod vypracovat projekt. Počítalo se s rozpočtem zhruba 1.300.000,-. Klíčové pro tuto akci bylo najít vhodný zdroj vody, který by dokázal zásobovat celou obec. Uvažovalo se o postavení vodojemu u Strakovy studánky, nebo u Cápky. Všechny plány ale zůstaly pouze ve fázi projednávání.⁸¹

Se zlepšujícími se sociálními podmínkami vzkvétal kulturní život. Svoji činnost obnovil například Junák. Do veřejného života se zapojili také hasiči, KSČ a DTJ. Zájem o házenou v této době sice spíše upadal, ale ochotnická sekce DTJ byla značně aktivní a uspořádala ve spolupráci se školní mládeží několik akademií a veřejných vystoupení.⁸²

Mezi kulturní akce, které se v poválečných letech uskutečnily, patřila například oslava květnových dnů. Lidé si zapálením ohně připomněli vypuknutí Pražského povstání. Průvodem, dětským vystoupením a položením věnců k pomníku padlých oslavili osvobození Československa. Připomínáno bylo také upálení Jana Husa, 28. říjen a Velká říjnová revoluce.⁸³ V červnu 1946 se konala pouť na místní hřbitov.⁸⁴ V témže roce byl vztyčen vánoční strom republiky. O rok později byly u příležitosti oslav květnových dnů u zvoničky vysazeny dvě pamětní lípy, Lípa Československé republiky a Lípa Rudé armády. Květnové dny si lidé připomínali také krojovanými průvody obcí (viz obrazová příloha č. 7 a 8) Kromě zmíněných akcí se v obci konaly různé zábavy, plesy, veselice a ochotnická představení a akademie DTJ.⁸⁵

Pobočka KSČ v Těškově se více či méně zapojovala do všech výše uvedených akcí. Mimo to však uskutečňovala i své samostatné projekty. U příležitosti oslav květnových dnů byla 9. května 1946 slavnostně otevřena Revoluční ulice na Pajzově. Tuto ulici, dříve bezejmennou, členové komunistické strany bezplatně opravili. Odměnou za vykonanou

⁸¹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 355.

⁸² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁸³ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 341 – 345.

⁸⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁸⁵ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 338 – 358.

práci jim bylo to, že MNV povolil ulici pojmenovat Revoluční. To jisté míry můžeme toto gesto chápat jako předvolební propagandu KSČ v Těškově.⁸⁶

Druhou významnou akcí KSČ byla stavba kulturní chaty (viz obrazová příloha č. 9). 28. září 1946 si představitelé komunistické strany v Těškově podali žádost o pozemek na Skalce, kde tuto chatu chtěli vystavět. O rok později bylo založeno stavební družstvo Svornost, jež mělo celou akci provést.⁸⁷ 17. srpna 1947 byl slavnostně položen základní kámen kulturní chaty Klementa Gottwalda.⁸⁸

2.4. Místní obecná škola

Vyučování bylo v místní obecné dvojtřídní škole obnoveno 4. června 1945. Post řídicího učitele zastával Matěj Honzík, který zároveň vyučoval v I. třídě. Ve II. třídě vyučoval výpomocný učitel František Hrbek, který se vrátil z totálního nasazení. Školní rok 1944/1945 byl ukončen 18. července.⁸⁹

Následující školní rok byl doprovázen častým střídáním učitelů. Řídící učitel Matěj Honzík nastoupil mimořádnou vojenskou službu. Zastupujícím řídicím učitelem a zároveň učitelem v I. třídě byl jmenován František Hrbek. Ten ale 1. října 1945 nastoupil vojenskou službu. Až do 30. listopadu, kdy se vrátil Matěj Honzík, na škole vyučoval pouze Vladislav Nezbeda, výpomocný učitel ve II. třídě. Na začátku roku 1946 byl Vladislav Nezbeda přeložen do školy ve Svaté Dobrotivé a na jeho místo byla dosazena výpomocná učitelka Anna Hošková. Ta byla ve školním roce 1946/1947 přeložena do Oseku a na její místo nastoupil těškovský rodák František Zajíček. František Zajíček byl v následujícím školním roce nahrazen Olgou Střelbovou. Tato učitelka byla ovšem v březnu 1948 přeložena do Mýta a do konce školního roku za ni nebyla poskytnuta žádná náhrada.⁹⁰

Kromě výše zmiňovaných pedagogů ve škole působila také Marie Vraštilová, učitelka ručních prací. Ve školním roce 1946/1947 jí vystřídala Miroslava Grubnerová. Děkan Václav Šimek, kaplan Pavel Kohout a následně také kaplan Jaroslav Janoušek vyučovali římskokatolické náboženství. Československému náboženství žáky vyučoval

⁸⁶ Tamtéž s. 338.

⁸⁷ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁸⁸ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 359 – 360.

⁸⁹ Tamtéž s. 313 – 314.

⁹⁰ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 158 – 200.

Antonín Pošta. Od školního roku 1946/1947 nebylo tomuto náboženství pro nedostatek zájemců vyučováno⁹¹ (viz textová příloha č. 1).

V červenci 1946 projednával MNV návrh otevřít v obci mateřskou školu. Do mateřské školy měly docházet děti ve věku 3 – 6 let. Děti měly v zařízení pobývat od 8 do 12 hodiny a od 13 do 15 hodin.⁹² Překážkou pro zřízení mateřské školy byl ale nedostatek místa. V jedné ze tříd obecné školy měl totiž svoji úřadovnu MNV. Ten budovu obecné školy opustil až v srpnu 1948. Uvolněná místnost byla upravena pro školní potřeby a od školního roku 1948/1949 byl v Těškově otevřena mateřská škola.⁹³

Žáky po konci války čekala ve škole řada novinek. Asi největší z nich byla povinná výuka ruského jazyka. Nově byl zaveden také předmět politická výchova, který se později přejmenoval na občanskou výchovu.⁹⁴

Při vyučování učitelé často využívali nově pořízeného radioaparátu a promítacího přístroje. V úterý a v pátek žáci poslouchali školní rozhlas. Do výuky byly zařazovány také vzdělávací filmy a využívány byly rovněž dětské časopisy, jako byl například Brouček, Vlastovička, Svět v obrazech, Sedmihlásek nebo Hlas mladých.⁹⁵

Školní mládež se zapojovala do většiny kulturních akcí v obci. Učitelé s dětmi nacvičovali recitační pásma nebo taneční a divadelní vystoupení. Kromě událostí zmíněných v předešlé podkapitole si žáci ve škole připomínali i další významné dny, například narozeniny Edvarda Beneše, den vypálení Lidic, úmrtí a narození Tomáše Garrigue Masaryka.⁹⁶

⁹¹ Tamtéž s. 159 – 200.

⁹² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

⁹³ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 201.

⁹⁴ Tamtéž s. 159.

⁹⁵ Tamtéž s. 163.

⁹⁶ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 163 – 181.

3. Nástup komunistického režimu a jeho důsledky pro obec

Přípravy na převzetí politické moci komunistickou stranou v Československu můžeme spatřovat již v roce 1946, kdy komunisté po vítězných volbách do Ústavodárného národního shromáždění obsadili klíčová ministerstva a post předsedy vlády. Naplno se však tyto snahy o politický puč rozjely o rok později.⁹⁷

10. července 1947 byla československá vláda donucena po jednání se Stalinem v Moskvě odmítnout účast na pařížské konferenci, která se měla zabývat Marshallovým plánem. Tím byla zpečetěna prosovětská orientace Československé republiky.⁹⁸

Dalším krokem komunistů byla diskreditace demokratických politických stran. Na Slovensku, kde ve volbách v roce 1946 zvítězila Demokratická strana, bylo Státní bezpečností odhaleno údajné protistátní povstání. Skryté politické provokace komunistické strany probíhaly i v českých zemích. Třem demokratickým ministrům byly poslány balíčky s trhavinou. Poté následovalo odhalení dalšího údajného protistátního povstání, tentokrát na Mostecku.⁹⁹

K dramatickému vyostření vztahů v Národní frontě došlo v polovině února 1948. Tehdy Václav Nosek, komunistický ministr vnitra, jmenoval bez souhlasu vlády nové velitele SNB v Praze. Všichni nově jmenovaní velitelé byli stoupenci KSČ. Proti tomuto postupu se ohradili ministři národněsocialistické, lidové a slovenské demokratické strany. Pohrozili, že pokud nedojde k nápravě, podají demisi. Nakonec demisi podalo dvanáct nekomunistických ministrů. Jelikož se nejednalo o většinu, mohla vláda nadále fungovat. Na uvolněná místa měli být jmenováni noví politici. Počet mandátů jednotlivých stran ve vládě měl zůstat nezměněn. Komunisté proto připravili seznam vhodných kandidátů. Objevila se na něm sice jména politiků z demokratických stran, ale uvedení politici skrytě s komunistickými názory sympatizovali. Rezignující ministři doufali, že prezident Beneš demisi nepřijme a budou vypsány předčasné parlamentní volby. To ale nechtěli komunisté dopustit. Proto začali s organizací masových demonstrací ve všech větších městech republiky.¹⁰⁰

Narychlo začaly vznikat akční výbory Národní fronty. 22. února proběhl v Průmyslovém paláci v Praze sjezd závodních rad a odborů, na kterém byla schválena

⁹⁷ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 212 – 213.

⁹⁸ ČAPKA, František a LUNEROVÁ, Jitka. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Brno: CPRESS, 2012, 155 s., s. 92 – 98.

⁹⁹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 213 – 214.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 214.

jednohodinová generální stávka. Ve velkém byly vyzbrojovány Lidové milice. 24. února proběhla mezi 12. a 13. hodinou domluvená generální stávka. Všechny tyto události měly za cíl donutit prezidenta Beneše přijmout demisi nekomunistických ministrů. Ve středu 25. února 1948 o půl páté odpoledne Beneš demisi skutečně podepsal a do uvolněných ministerských pozic jmenoval Gottwaldem navržené politiky.¹⁰¹

Únorové události se projeví i v politickém dění v Těškově. Nekomunističtí členové MNV byli nahrazeni komunistickými politiky. 11. dubna 1948 byla svolána mimořádná schůze MNV. Na této schůzi byl zvolen nový předseda František Sedláček. Funkci lesního referenta obsadil František Krebs, zemědělským referentem by jmenován Václav Veverka, kulturním referentem Vojtěch Zdvořák a stavebním referentem Jaromír Lang. Personální změna zasáhla i post obecního písaře. Novým písařem se stal Josef Veverka. O den později proběhlo předání obecní agendy.¹⁰² Muži, kteří nebyli před únorem členy MNV, složili svůj slib 10. května na veřejné schůzi.¹⁰³

Kromě členů MNV se v roce 1948 změnilo i místo, kde tento orgán veřejné správy sídlil. Z důvodu otevření mateřské školy musel MNV uvolnit svoji dosavadní úřadovnu, která byla umístěna v jedné z tříd obecní školy. Původně se počítalo s přesídlením úřadovny do domu u Suchých čp. 30 nebo do domu u Pěnkavů čp. 10. V srpnu bylo nakonec rozhodnuto zřídit úřadovnu MNV v domě čp. 31 u Františky Sedláčkové.¹⁰⁴

Komunistické převzetí moci ve státě definitivně potvrdilo přijetí nové ústavy tzv. Ústavy 9. května. Ještě v květnu 1948 byly uspořádány předčasné parlamentní volby. Všechny povolené politické strany kandidovaly společně na jedné kandidátní listině. Většinu (70 %) míst na kandidátce obsadili politici KSČ. Zbýlých 30 % sice tvořili politici demokratických stran, ale jejich smýšlení bylo prokomunistické. Lidé, kteří šli volit, měli jen dvě možnosti. Buď vhodili do volební urny kandidátku Národní fronty, nebo bílý volební lístek, který měl vyjádřit nespokojenost s nabídnutými kandidáty.¹⁰⁵

V českých zemích získala kandidátka Národní fronty 87,1 % hlasů, v Plzni 88,2 % hlasů. V Rokycanech souhlas s nabídnutými kandidáty vyjádřilo 96,5 % voličů.¹⁰⁶

¹⁰¹ ČAPKA, František a LUNEROVÁ, Jitka. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Brno: CPress, 2012, 155 s., s. 108 – 119.

¹⁰² SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

¹⁰³ ŠVECOVÁ, Markéta. MNV Těškov 1945 – 1990: Inventář. Rokycany: SOkA Rokycany, 2010. 38 s. [ev. č.] 209. [č. EL NAD] 168, s. 15.

¹⁰⁴ Tamtéž s. 18.

¹⁰⁵ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 219.

¹⁰⁶ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 213.

V okolních obcích s výjimkou Přívětic, kde kandidátka Národní fronty získala celých 100 % hlasů¹⁰⁷, jednotná kandidátka tolik úspěšná nebyla (viz obrazová příloha č. 10).

V Těškově se k volbám dostavilo celkem 381 voličů. 203 z nich, 53,29 %, volilo Národní frontu. Podle zápisu z kroniky probíhaly volby částečně manifestačně a částečně tajně. Z výsledků voleb je patrné, že Těškovští nebyli komunistickému převratu příliš nakloněni. Svůj podíl na tom může mít fakt, že v obci od první republiky převládala Československá sociální demokracie. Lidé se ale snažili novému režimu přizpůsobit. Nechtěli zbytečně vyvolávat nepokoje, za které by mohli být potrestáni.¹⁰⁸

Prezident Edvard Beneš, který nesouhlasil se směrem, jakým se Československá republika vyvíjela, v červnu 1948 abdikoval a v září téhož roku zemřel ve své vile v Sezimově Ústí. Novým prezidentem byl zvolen Klement Gottwald.¹⁰⁹

Další kroky komunistů vedly k upevňování moci a k budování socialismu podle sovětského vzoru. Byla zavedena cenzura, státní správa byla centralizována, nevyhovující občanské spolky byly zrušeny. Proběhla vlna znárodňování. Ekonomika byla řízená státem prostřednictvím tzv. pětiletok. V roce 1949 vešel v platnost také zákon o jednotných zemědělských družstvech. Vstup do JZD byl v této době dobrovolný. Rolníci většinou vstup do družstev odmítali, a proto KSČ přikročila v dalších letech k násilné kolektivizaci.¹¹⁰

Podle dostupných pramenů se zdá, že upevňování komunistické moci v Těškově neprobíhalo nijak dramaticky. Kromě výměny členů MNV nedošlo k žádným změnám. Kulturní život v obci byl i nadále bohatý. Ještě v březnu 1948 si lidé připomínali výročí narození Tomáše Garrigue Masaryka. Oslavovány byly také květnové dny, byť při oslavě 1. máje došlo ke změnám. Ráno prošel vesnicí průvod k pomníku padlým, zde byly položeny věnce, a poté se občané přesunuli do Mýta, kde se zúčastnili velkého prvomájového průvodu. Dětskou akademií bylo připomenuto 30. výročí založení republiky a uspořádána byla také vánoční besídka. V dalším roce přibyly k významným dnům například narozeniny Klementa Gottwalda, MDŽ nebo den narození V. I. Lenina.¹¹¹

107 SOKA Rokycany, fond MNV Přívědice 1945 – 1990, inv. č. 21, K 14, Kronika obce, 1. díl, 1933 – 1982, 189 s., s. 133.

108 SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, 1. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 373.

109 EMMERT, František. Průvodce českými dějinami 20. století. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 219.

110 ČAPKA, František a LUNEROVÁ, Jitka. 1948: Vítězný únor: cesta k převratu. Brno: CPRESS, 2012, 155 s., s. 129 – 131.

111 SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 199 – 242.

4. 50. léta a kolektivizace

Atmosféra 50. let se nesla v duchu upevňování mocenské stability KSČ. Komunisté svoji moc upevňovali prostřednictvím znárodnění, které přes veškeré sliby zasáhlo i drobné živnostníky. K posílení svých pozic využívali reorganizaci státní správy a politické procesy. Vykonstruované procesy měly umlčet opozici a vzbudit atmosféru strachu mezi lidmi. Nejvíce byly touto perzekucí zasaženy tři skupiny obyvatelstva: politici zrušených demokratických stran, účastníci západního odboje a církevní představitelé. Později byly procesy vedeny i s vrcholnými představiteli KSČ.¹¹²

Podle dostupných pramenů se zdá, že nikdo z Těškova v tomto období potrestán nebyl. V nedalekých Rokycanech však k několika zatčením a následnému vynesení vysokých trestů za údajné připravování protistátního povstání, vlastizrady a špionáž došlo.¹¹³ Průběh politických procesů obyvatelstvo jistě sledovalo s napětím. Proces se Slánským byl několikrát „přetřásán“ i na schůzích rady MNV.¹¹⁴

Zajímavé je, že ačkoli komunisté brojili proti církvím a ve velkém rušili mužské a ženské kláštery, v Těškově nadále zůstávalo mnoho lidí věřících. Ještě ve školním roce 1955/1956 docházela více než polovina žáků místní národní školy na hodiny náboženství¹¹⁵ (viz textová příloha č. 1).

K mírnému uvolnění atmosféry došlo v březnu 1953. Krátce po sobě totiž zemřeli dva představitelé komunistické hrůzovlády, Stalin a Gottwald.¹¹⁶ V den Stalinova pohřbu se v Těškově konala tryzna. O několik dnů později lidé prostřednictvím rozhlasu poslouchali přenos z pohřbu prezidenta Gottwalda. Hasiči, představitelé KSČ a pionýři mu v místním pohostinství stáli čestnou stráž.¹¹⁷

Novým prezidentem byl zvolen dosavadní předseda vlády, Antonín Zápotocký. Ten se československému obyvatelstvu nesmazatelně vryl do paměti měnovou reformou. Ještě v pátek 29. května v rozhlasovém vysílání veřejnost ujišťoval o tom, že se žádná měnová

¹¹² EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 227 – 234.

¹¹³ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 213 – 215.

¹¹⁴ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 120, K 44, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1950-1953, 100 s., s. 83, 87.

¹¹⁵ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s.

¹¹⁶ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 224.

¹¹⁷ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 3.

reforma nechystá. V pondělí 1. června však bylo všechno jinak.¹¹⁸ Lidé z Těškova si museli své peníze dojit vyměnit do Mýta do spořitelny.¹¹⁹

Jedna z pamětnic vzpomíná na měnovou reformu následovně: „*Když se maminka o měnové reformě dozvěděla, tak sebrala všechny peníze, co jsme doma měli. Jela do Plzně, koupila tam pro mě šicí stroj, a co měla peníze s sebou, všechny utratila. Když někdo nevěřil, že měnová reforma bude, neměl nic. Takovejch lidí bylo, že měli našetřeno na stáří a nejednou neměli nic. Lidi se oběsili, zastřeli nebo utopili. Byli už to starý lid, říkali si, co budou dělat, když nemají ani korunu.*“¹²⁰

Na novou měnu byly přepočítány ceny zboží a samozřejmě také mzdy. Na první pohled to vypadalo, že došlo ke zlevnění, opak byl ale pravdou. Dělníci po celé republice stávkovali a organizovali demonstrace. K největším nepokojům došlo v Plzni. Tato demonstrace byla potlačena Lidovými milicemi, SNB a armádou.¹²¹ Vzhledem k tomu, že mnoho Těškovských obyvatel v plzeňských Škodových závodech pracovalo, je možné, že se i oni zúčastnili popisovaných událostí. V pramenech o tom však není žádná zmínka.

Měnové reforma u obyvatelstva vyvolala nedůvěru k režimu. Projevovalo se to například tím, že si lidé přestali ukládat úspory do bankovních ústavů. Pozitivním důsledkem měnové reformy bylo zrušení přidělového systému. Zásobování obyvatelstva ale nebylo plně zajištěno.¹²² V Těškově si na špatné zásobování lidé stěžovali ještě na květnové veřejné schůzi MNV v roce 1956. Kritizovali především nedostatek mléka, másla a špatnou kvalitu pečiva.¹²³ Měnová reforma s sebou přinesla také změnu cen (viz textová příloha č. 2). V celé republice byly zavedeny jednotné maloobchodní ceny zboží.¹²⁴

¹¹⁸ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 225 – 226.

¹¹⁹ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 5.

¹²⁰ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

¹²¹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 224 – 226.

¹²² Tamtéž s. 226.

¹²³ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Protokolární kniha MNV, 1953 – 1958, nezpracováno, nestr.

¹²⁴ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 6.

4.1. Kolektivizace

S kolektivizací bylo započato už v roce 1949. Vstup do družstev byl zpočátku dobrovolný. KSC ale překvapil malý zájem rolníků, proto v následujících letech přistoupila k donucovacím prostředkům. Rolníci, kteří nechtěli do družstev vstoupit, byli označeni za kulaky. Označení kulak s sebou přinášelo celou řadu represálií. Komunisté tuto skupinu obyvatelstva označovali za viníky špatné ekonomické situace a snažili se proti ní obrátit zbytek společnosti. Sedláci odmítající vstup do družstev byli vězněni nebo posíláni do táborů nucených prací. Některým byl zabaven majetek a byli donuceni se vystěhovat do jiné části republiky. Mladí muži ze sedláckých rodin museli absolvovat vojenský výcvik u PTP.¹²⁵

Snahy znepříjemnit život bohatých sedláků se objevily i v Těškově. K zatýkání a věznění ale podle pramenů nedošlo. Rolníkům byly podle velikosti jejich hospodářství vyměřovány dodávky, které měli odevzdávat státu. Někdy byly ale požadavky na sedláky značně přemrštěné. Pokud rolník dodávku nesplnil, byl pozván na MNV. Za neplnění povinností pak hrozilo odebrání přidělových lístků. V zápisech ze schůzí rady a pléna jsou opakovaně na seznamu „neplničů“ uváděna jména: František Suchý, Jan Vonásek, Jan Zajíček, Anna Hermanová, Václav Opatrný, Pěnkava čp. 5, Pěnkava čp. 10, Marie Veverková. Tito rolníci většinou nesplnili normu pro odevzdávání mléka nebo vajec. Jejich jména byla několikrát vyhlášena také obecním rozhlasem. V případě, že by své povinnosti neplnili i nadále, jim měl být odebrán dobytek.¹²⁶ Nejvíce se MNV zaměřil na rolníka Jana Vonáska. Jan Vonásek nereagoval na opakované výzvy k jednání, i proto byl v zápisech několikrát přímo označen za kulaka.¹²⁷

Ačkoli byly otázky kolektivizace a vytvoření JZD v Těškově několikrát probírány na veřejných schůzích, místní rolníci zůstali vůči této agitaci neoblomní. Proto bylo přistoupeno k dalším donucovacím prostředkům. Rolník, který hospodařil na více než 50 arech, nesměl dostat přidělové lístky. Na začátku roku 1953 byl v Těškově dokonce vytvořen soupis vesnických boháčů. Na tomto seznamu se objevila jména: Vojtěch Hasman, Václav Kopenec, Jan Vonásek, Marie Veverková, František Straka – řezník, Josef Florián,

¹²⁵ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 231.

¹²⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 120, K 44, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1950-1953, 100 s., s. 57, 71.

¹²⁷ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 2, N 1, Zápisy ze schůzí pléna (pozvánky, prezenční listiny), 1948-1960.

Václav Moulis – malíř, Tomáš Černý – holič, František Třeška – hostinský, Václav Suchý – hostinský, Marie Šouflová – kovářka, Jan Klečka – obuvník.¹²⁸

Po dlouhém přesvědčování došlo 9. února 1956 k založení jednotného zemědělského družstva. 1. března byl do společných stájí odveden dobytek členů JZD. Ne všichni rolníci ale do družstva vstoupili. Mezi ty, kteří tak neučinili, patřili: Josef Frühauf, František Suchý, Vojtěch Pěnkava, Jan Pacák, Josef Opatrný, Jan Hrabák a několik dalších drobných zemědělců. Nově vzniklé JZD obhospodařovalo celkem 335 ha půdy a 150 ha luk.¹²⁹ Pokud rolníci chtěli, mohli i nadále část svých pozemků tzv. záhumenku obhospodařovat sami.¹³⁰

Na vytvoření družstva vzpomíná paní Kafková následovně: *„Někdo s vytvořením souhlasil, někdo ne. Když byli lidi starý a nemohli na tom pracovat, tak bylo dobře, že se toho zbavili. Kdo na polích nechtěl pracovat, ten na tom byl taky dobře, protože se všech starostí zbavil. Jenže kdo byl pořádný sedlák, ten by se toho nevzdal. Můj táta do družstva nechtěl. To jsme ho museli hodně přemlouvat.“*¹³¹

Ihned po oficiálním založení družstva bylo sestaveno jeho předsednictvo. Předsedou byl jmenován František Fišer. Místopředsedou se stal Václav Černý, zootechnikem Antonín Vild, skladníkem Václav Veverka, agronomem ing. Václav Kopenec, vedoucím rostlinné výroby František Broj. Účtárnu vedl Josef Vonásek a Božena Veverková.¹³²

Cílem komunistů bylo donutit nevstoupivší rolníky ke členství v družstvu. Nejčastěji k tomu volili metodu zabavování majetku. *„Tenkrát jsme měli takovou mašinu (mlátičku poznámka autorky), ta měla za sebou vazač a ten mačkal dohromady slámu. Pak přišli komunisti a neměli jsme nic. Přinesli takovejhle malej papírek a tím jsme měli zaplaceno. Maminka z toho byla špatná. Co oni se na ni nadřeli. (...) A nakonec jsme z toho vůbec nic neměli. Když se maminka ptala, jak dlouho k nám budou ještě chodit, * * * se zastavil, to už nám vezli tuhle mlátičku pryč a řekl, až tady nebudete nic mít, tak sem nebudeme chodit. A bylo to odbytý. Všechno, co jsme měli, nám vzali, i ty koně a dobytek.“*¹³³

Dalším krokem byla výměna pozemků. *„Těm, co nechtěli jít do družstva, dali nejhorší půdu, která okolo vesnice byla. Můj táta dostal půdu po Václavovi Opatrným, mi jsme mu říkali Krnd'ák. Abychom z těch polí a luk něco měli, museli jsme všechno pořádně*

¹²⁸ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 3, N 1, Zápisy ze schůzí rady, 1948-1960.

¹²⁹ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 42, 44.

¹³⁰ Tamtéž s. 78.

¹³¹ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, V Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

¹³² SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 43.

¹³³ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, V Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

*hnojit. Tatínek si kupoval hromádky zemi od cestářů. (...) Udělal z nich kompost a do toho vozil hnůj. Dávali jsme tam i zbytky z kuchyně. A tímhle kompostem jsme hnojili louky.*¹³⁴

I přes veškerou snahu KSČ bylo v Těškově v roce 1959 ještě třicet tři drobných a čtyři větší zemědělci, kteří obhospodařovali celkem 60,3 ha půdy.¹³⁵

Na konci roku 1959 vlastnilo místní JZD 250 kusů skotu, 105 kusů krav, 154 kusů prasat, 26 kusů prasnic, 613 kusů drůbeže a 28 kusů koní. Velkým problémem bylo ustájení těchto zvířat. Ustájení skotu bylo pouze prozatímní a kapacita drůbežárny byla nedostačující, proto předsednictvo JZD začalo plánovat výstavbu další drůbežárny a nového kravína.¹³⁶

4.2. Politický život

Hned v roce 1950 proběhly personální změny v obsazení MNV. Předsedou nadále zůstal František Sedláček. Spolu s ním tvořil radu MNV František Přílepek, zemědělský referent, Antonín Königsmark, finanční referent, Jaroslav Lang, technický a stavební referent a Vojtěch Zdvořák, kulturní referent. Členy MNV byli: Václav Jedlička, František Krebs, Karel Böhm, Josef Veverka, Václav Veverka, Jan Vild, Bohumil Hrabák, Antonín Vild, Bohumír Lisý a ing. Václav Kopenc. V následujícím roce došlo k dalším drobným změnám. Václav Kopenc byl vyloučen a nahradil ho Jan Hrabák. Bohumír Lisý se odstěhoval. Na jeho místo nastoupil Josef Moulis. Jaromír Lang na svoji funkci technického referenta rezignoval. Jeho postu se ujal Václav Kříž.¹³⁷

16. května 1954 proběhly nové volby do místních, okresních a krajských národních výborů. Volbám předcházelo osobní pozvání všech občanů k volbám. Od rána 16. května v obci vyhrával rozhlas, který informoval o průběhu konaných voleb. Lidé, kteří se nedostavili, byli osobně vyzváni k účasti agitační volební komisí. Z 346 voličů zapsaných ve volebních seznamech odvolilo 345. Do KNV byl v Těškově zvolen Lubomír Mudra z Líšné, do ONV Václav Kříž z Těškova. Lidé si zvolili také nový devítičlenný MNV v čele s předsedou Janem Floriánem. Spolu s ním byli zvoleni: Antonín Vild, Karel Lisý, Václav

¹³⁴ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

¹³⁵ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 83.

¹³⁶ Tamtéž s. 84.

¹³⁷ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 120, K 44, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1950-1953, 100 s., s. 7, 8, 43.

Veverka čp. 53, Karel Pelikán, Jan Lisý, Václav Jedlička, František Škrdlant, Anna Křížová.¹³⁸

Po ustavení nového MNV byl jmenován Výbor žen. Jeho členkami se staly: Blažena Veverková, Otilie Černá čp. 45, Josefa Floriánová, Otilie Černá čp. 93, Anna Aubrechtová, Antonie Sládková, Blažena Tůmová a Zdeňka Hrabáková.¹³⁹

V listopadu téhož roku proběhly ještě volby do Národního shromáždění. Z 341 osob zapsaných ve volebním seznamu se dostavilo 338. Osm z nich vhodilo do volební urny neplatný hlas. Volby do NS, podobně jako volby do MNV, probíhaly převážně manifestačním způsobem, tzn. bez použití plently.¹⁴⁰

Další volby do MNV proběhly 19. května 1957. Tentokrát byl volen dvanáctičlenný MNV. Předsedou byl jmenován Josef Veverka čp. 59. Dalšími členy byli: Josef Pěnkava, Marie Hrabáková, Jaroslav Veverka, Antonín Vild, František Škrdlant, Jaroslav Moulis, Jan Florián, Václav Jedlička, Marie Veverková, Jan Jedlička a František Dudl.¹⁴¹

Nového složení se dočkal také Výbor žen. Jeho předsedkyní byla Anna Jedličková, jednatelkou Zdeňka Jágrová, pokladnicí Josefa Floriánová. Výbor dále tvořily: Božena Balejová, Marie Veverková, Otilie Černá a Blažena Tůmová.¹⁴²

Z politického hlediska je důležité zmínit fakt, že většina obyvatelstva zůstávala bezpartijní. Místní organizace KSČ čítala v roce 1959 pouhých dvacet registrovaných členů.¹⁴³

4.3. Národní škola

Na začátku školního roku 1949/1950 se změnil řídicí učitel místní národní školy. Matěje Honzík v této funkci vystřídal Josef Pěnkava, který zároveň vyučoval v I. třídě, která zahrnovala dva postupné ročníky. Ve II. třídě vyučovala Věra Malečková – Hulcová. Učitelkou ručních prací byla Marie Vraštilová. Později si mezi sebe rozdělili vyučování ručních prací Josef Pěnkava a Věra Malečková. Římskokatolické náboženství vyučoval Stanislav Kapavík, kterého v následujícím školním roce nahradil Václav Šimek. Ten byl

¹³⁸ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 13 – 17.

¹³⁹ Tamtéž s. 18.

¹⁴⁰ Tamtéž s. 17.

¹⁴¹ Tamtéž s. 56 – 57.

¹⁴² Tamtéž s. 58.

¹⁴³ Tamtéž s. 88.

později zastoupen Jaroslavem Aubrechtem. Ve školním roce 1950/1951 se změnil vyučující II. třídy. Pro zmiňovaný školní rok jím byl Antonín Veverka. V následujícím školním roce byl vystřídán Alenou Kohoutovou, která v Těškově vydržela dva školní roky. Ve školním roce 1953/1954 fungovala místní národní škola jako jednotřídní škola s pěti odděleními.¹⁴⁴ Vzhledem k nízkému počtu žáků (viz obrazová příloha č. 11) škola fungovala jako jednotřídní až do svého zrušení v roce 1966.¹⁴⁵

Při místní národní škole fungovala od září 1949 také mateřská škola. Ta byla v roce 1953 pro malý zájem matek uzavřena. O její obnovu se v pozdějších letech snažil Výbor žen. Všechny pokusy o znovuotevření mateřské školy v Těškově byly ale neúspěšné.¹⁴⁶

Školní mládež byla s větší či menší úspěšností organizována v Pionýru, který byl v Těškově založen v roce 1952. Zpočátku tento oddíl vedl Vratislav Veverka. Ve školním roce 1953/1954 byl vedoucím oddílu Jiří Veverka. Následující rok fungovaly v Těškově hned dva pionýrské oddíly. První vedl zmiňovaný Jiří Veverka a druhý Marie Moulisová. Ve školním roce 1955/1956 organizoval patnáctičlenný oddíl student pedagogické fakulty Pavel Veverka.¹⁴⁷ Roku 1959 se vedoucím chlapeckého oddílu stal Jan Jedlička. Dívčí oddíly v tomto roce fungovaly dva. Jednou z vedoucích byla Jitka Černá a druhou Věra Černá. Kromě toho byly založeny také dva oddíly Jisker. Vedoucím chlapeckého oddílu byl Miloslav Aubrecht. Dívčí oddíl vedly Věra Opatrná a Lenka Pěnkavová.¹⁴⁸

Změnou ve fungování školy bylo zavedení členských příspěvků. Na počátku školního roku 1951/1952 toto rozhodnutí odhlasovalo Sdružení rodičů a přátel školy ve složení: Jaroslav Moulis, předseda, Anna Zdvořáková, místopředsedkyně, Josefa Veverková, pokladnice, a Anna Zetková, zapisovatelka. Každá rodina, která do školy posílala svoje děti, musela zaplatit 50,-. Později bylo placení příspěvku upraveno na 50,- za každé dítě z rodiny.¹⁴⁹

Nedílnou součástí školou povinných dětí se staly lékařské prohlídky. Žáky pravidelně vyšetřoval zubní a praktický lékař. Několikrát během 50. let proběhlo také

¹⁴⁴ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., 236 – 306.

¹⁴⁵ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 142.

¹⁴⁶ Tamtéž s. 8, 18.

¹⁴⁷ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., 262, 282, 290, 299.

¹⁴⁸ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 87.

¹⁴⁹ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., 260.

snímkování plic. Zdravotní sestry z Rokycan ve škole zajišťovaly očkování proti žloutence, tetanu, záškrtu, TBC a neštovicím.¹⁵⁰

Kromě zdravotního stavu byl kladen důraz také na kulturní rozvoj dětí. Během vyučování si žáci připomínali důležité dny a významná výročí, například Svátek práce, vítězný únor, výročí osvobození, MDŽ, den Leninova narození, narozeniny prezidenta Zápotockého, výročí Velké říjnové revoluce, Den československé armády a další. Josef Pěnkava pro žáky uspořádal několik zájezdů do divadla. Organizoval také školní výlety. Školní mládež navštívila například Prahu, Karlštejn nebo muzeum v Rokycanech.¹⁵¹

V roce 1951 se žáci zúčastnili pochodu mír, jehož trasa vedla z Těškova přes Mýto a Holoubkov zpět do Těškova.¹⁵² O dva roky později se zapojili také do akce štafeta míru.¹⁵³

4.4. Sociální a kulturní život

Z poklesu životní úrovně, který byl způsoben měnovou reformou, se obyvatelstvo rychle vzpamatovávalo. Dokazuje to i fakt, že si lidé začali ve větší míře pořizovat motocykly (viz obrazová příloha č. 12) a automobily. Někteří obyvatelé Těškova investovali peníze také do nákupu televizoru. V roce 1956 byly tyto přístroje v obci čtyři.¹⁵⁴ Za tři roky se jejich počet rozrostl na třicet.¹⁵⁵ Další technickou vymožeností bylo zavedení telefonní linky. Od roku 1954 mohli obyvatelé Těškova využívat služby místní hovorny u Floriánů čp. 38.¹⁵⁶ Následující rok měl telefonní linku připojenou také Antonín Měchura.¹⁵⁷ V roce 1956 byla hovorna přeložena do hostince Jednota čp. 26.¹⁵⁸

Životní podmínky obyvatelstvu komplikoval nedostatek vody. V roce 1953 bylo tak velké sucho, že musely být uzamčeny obecní studny a voda byla vydávána na přiděl. Každá osoba měla nárok na jeden kbelík vody na den, později na dva dny. Voda pro dobytek se dovážela z Lhoteckého potoka nebo z Belíku. V souvislosti s těmito událostmi se opět začalo hovořit o stavbě obecního vodovodu.¹⁵⁹

¹⁵⁰ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., 290, 298.

¹⁵¹ Tamtéž s., 242 – 329.

¹⁵² Tamtéž 249.

¹⁵³ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 9.

¹⁵⁴ Tamtéž s. 53.

¹⁵⁵ Tamtéž s. 89.

¹⁵⁶ Tamtéž s. 20.

¹⁵⁷ Tamtéž s. 30.

¹⁵⁸ Tamtéž s. 50.

¹⁵⁹ Tamtéž s. 12.

Kulturní život v obci byl bohatý. V činnosti byl ČSM, Sokol, hasiči, československý Červený kříž a pionýrský oddíl. Tyto spolky organizovaly zejména plesy a taneční zábavy. Další veřejné akce byly organizovány za účelem připomenutí významných dnů. Lidé tímto způsobem oslavovali první máj, výročí osvobození, MDŽ, Velkou říjnovou revoluci a další. Pro děti byly Výborem žen pořádány dětské dny a mikulášské a vánoční besídky.¹⁶⁰

Pro zájemce byly organizovány zájezdy do divadla. Do obce často zajíždělo i tzv. putovní kino. V roce 1957 v hostinci U Třešků dokonce vystoupili vzdušní akrobaté z cirkusu. Kulturní život zpestřovala také místní knihovna, umístěná v domě u Suchých. V 50. letech byl knihovníkem Jaroslav Tůma.¹⁶¹

Členové MNV dbali o údržbu obecního majetku a veřejného prostranství. Drobné opravy byly provedeny například na budově školy, na hasičské zbrojnici nebo na hřbitově. Údržby se dočkaly i obecní cesty a rozhlas.¹⁶²

MNV investovala značné peníze do vybavení hasičského sboru. Hasičům bylo od Václava Hrabáka zakoupeno starší auto. Do vybavení přibyly také čtyři hasicí přístroje.¹⁶³

Vzhledem k tomu, že se úřadovna MNV několikrát přesouvala po domech místních obyvatel, uvažovalo se o postavení obecního domu. Počítalo se s výstavbou jednopatrové stavby. Tato budova měly být víceúčelová. Ve sklepě měla sídlit hasičská zbrojnice, v přízemí měly být tři byty pro chudé a v první patře kanceláře a zasedací síň MNV, knihovna a pobočka Kampeličky. Počítalo se s rozpočtem zhruba 1.000.000,-.¹⁶⁴

K výstavbě obecního domu ale nakonec nedošlo. Místo toho MNV převzal v roce 1953 od KSČ rozestavěnou Gottwaldovu chatu. KSČ jí věnovala MNV zcela bezplatně, jedinou podmínkou bylo, že v budově bude mít KSČ vyhrazenou jednu místnost pro svoje rekvizity a druhou místnost pro pořádání schůzí.¹⁶⁵ Kulturní dům byl slavnostně otevřen 12. července 1959. Pro tuto příležitost nacvičili místní ochotníci divadelní hru Maryša.¹⁶⁶

Od 50. let patřily do života lidí také akce „Z“. Tyto akce byly zaměřeny na údržbu a zvelebování veřejných prostranství a obecních staveb. Těškovští obyvatelé se ale zapojili i do stavby rokycanské nemocnice. Na stavbě odpracovali 973 hodin.¹⁶⁷

¹⁶⁰ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 7 – 76.

¹⁶¹ Tamtéž s. 9.

¹⁶² SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 120, K 44, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1950-1953, 100 s.

¹⁶³ Tamtéž s. 76.

¹⁶⁴ Tamtéž s. 1.

¹⁶⁵ Tamtéž s. 87.

¹⁶⁶ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 87.

¹⁶⁷ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 3, N 1, Zápisy ze schůzí rady, 1948-1960.

5. 60. léta a Pražské jaro

Přelom 50. a 60. let se nesl v duchu politického uvolňování a prvních nesmělých reforem socialistického státu. Toto období bylo provázeno amnestováním politických vězňů z předešlé dekády. Více lidí dostalo příležitost vycestovat do západních zemích a mohli tak porovnávat situaci v západním a ve východním bloku. Přestože životní úroveň v Československu patřila k nejvyšším v celém komunistickém bloku, hospodářství v 60. letech nepřinášelo uspokojivé výsledky. Bylo jasné, že ekonomika bude muset projít reformou. Na jejím konceptu začal pracovat ekonom Ota Šik.¹⁶⁸

Nespokojenost se situací domácí politiky rostla. Uvnitř KSČ se utvořilo reformistické křídlo. To získávalo stále větší sympatie a nakonec požadovalo odvolání Antonína Novotného z postu prvního tajemníka ÚV KSČ. Na jeho místo byl 5. ledna 1968 zvolen představitel slovenských reformistů Alexandr Dubček. Tuto volbu posvětil i nejvyšší představitel SSSR Leonid Brežněv. Další personální změny ve vyšších i nižších postech komunistického Československa na sebe nenechaly dlouho čekat. Všechny tyto změny byly se zájmem sledovány sdělovacími prostředky, které už nebyly omezovány cenzurou.¹⁶⁹

Nakonec přišla řada i na formálně nejvyššího představitele státu, prezidenta Antonína Novotného. V polovině března se objevil veřejný požadavek na jeho rezignaci. 22. března Novotný skutečně abdikoval. O osm dní později byl Národním shromážděním zvolen nový prezident Ludvík Svoboda.¹⁷⁰

V dubnu vydal ÚV KSČ dokument zvaný Akční program, který proklamoval demokratizaci společnosti a částečně i omezení moci KSČ. K životu se začaly probouzet spolky zrušené po roce 1948. Vznikaly nekomunistické politické iniciativy. V červnu byl otištěn manifest Dva tisíce slov, který měl povzbudit obyvatelstvo k dalším reformám.¹⁷¹

Vývoj situace v Československu se nelíbil nejen konzervativním domácím politikům, ale nesouhlas projevovaly také státy Varšavské smlouvy. Tyto státy do Prahy zaslaly tzv. varšavský dopis, který představitele Československa varoval před kontrarevolucí

¹⁶⁸ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 240 – 243.

¹⁶⁹ Tamtéž s. 226.

¹⁷⁰ ČERMÁK, Vladimír. *Operace Srpen 1968: o "psyopu", československé společnosti, problémech sovětského vládnutí a o mnoha dalších faktorech událostí roku 1968*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2011, 249 s., s. 148 – 149.

¹⁷¹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 247 – 251.

a upozorňoval, že pokud nedojde ke změně v politickém dění, mohlo by z jejich strany dojít k vnějšímu zásahu.¹⁷²

Domácí politici jakoukoli přípravu kontrarevoluce popřeli a reformisté i nadále pracovali na svých záměrech. Na přelomu července a srpna došlo ke schůzce předsednictví ÚV KSČ a ÚV KSSS v Čierné na Tisou. Ani po tomto jednání ale českoslovenští reformní představitelé nehodlali změnit politický směr. Brežněv tedy rozhodl o zahájení operace Dunaj. V noci z 20. na 21. srpna začala invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa.¹⁷³

Vojáci obsadili všechny klíčové budovy. Vrcholní představitelé státu byli uneseni do Sovětského svazu, kde byli po dlouhých jednáních donuceni podepsat Moskevské protokoly. Reformní představitelé byli zbaveni funkcí, sdělovací prostředky znovu začaly podléhat cenzuře. Nastala doba normalizace.¹⁷⁴

Ačkoli během 60. let v Československu probíhaly zásadní změny, podle pramenů se zdá, že Těškov jimi zůstal téměř nezasážen. „*My jsme ani nevěděli, že nějaký Pražský jaro je.*“¹⁷⁵ Ostatně rok 1968 probíhal poklidně i v okresním městě, v Rokycanech. Tam k výraznějším změnám došlo až v březnu toho roku. Pokojně zde proběhl také 21. srpen. Řada lidí s okupací sice nesouhlasila a byla invazí vojsk Varšavské smlouvy překvapena, ale až na incident se svržením sochy Rudoarmějce nedošlo k žádným nepokojům.¹⁷⁶

5.1. Politický život v obci

Nejdůležitější událostí 60. let bylo pro Těškov sloučení se sousední obcí Holoubkov. Lidé od této změny očekávali rozvoj zemědělské výroby, už v lednu došlo ke spojení JZD obou obcí, a zlepšení hospodářské a kulturní výstavby obce. O sdružení obcí bylo rozhodnuto 30. dubna 1960 na veřejné schůzi konané v hostinci U Třešků. Schůze se kromě představitelů MNV Těškov a MNV Holoubkov zúčastnil také zástupce ONV Rokycany Svoboda a čtyřicet pět těškovských a osmnáct holoubkovských obyvatel. Sloučení bylo odhlasováno nadpoloviční většinou přítomných. Rozhodnutí schválené na zmíněné schůzi

¹⁷² ČERMÁK, Vladimír. Operace Srpen 1968: o "psyopu", československé společnosti, problémech sovětského vládnutí a o mnoha dalších faktorech událostí roku 1968. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2011, 249 s., s. 157 – 160.

¹⁷³ Tamtéž s. 163 – 168.

¹⁷⁴ EMMERT, František. Průvodce českými dějinami 20. století. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 272 – 279.

¹⁷⁵ Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

¹⁷⁶ HRACHOVÁ, Hana a kol. Rokycany. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 225 – 230.

o měsíc později potvrdil ONV v Rokycanech. Integrace obcí nabyla účinnosti 12. června téhož roku.¹⁷⁷

Do voleb konaných 12. června 1960 vstupoval Těškov a Holoubkov se společnou kandidátkou. Občané volili dvacet jedna členů MNV. Za Těškov byli zvoleni: Josef Veverka, František Škrdlant, Josef Pěnkava, Jaroslav Tůma, František Fišer, František Dudl a Václav Čížek. Za Holoubkov pak v MNV zasedli: Jan Záleský, Alžběta Davídková, Marie Svejkovská, Václav Kebrdle, Miloslav Vinš, Jaroslav Veselý, Jan Kapras, Karel Macek, Miloslav Šůcha, Vladislav Vaník, Karel Brož, Jaroslav Kotrčál, Václav Zajíček a Miroslav Hošek.¹⁷⁸

Předsedou MNV se stal Václav Zajíček. Úřadovna MNV sídlila v Holoubkově. Do Těškova dvakrát týdně, v úterý a v pátek odpoledne, zajížděl tajemník MNV Jan Kapras. Schůze se konaly střídavě v obou obcích.¹⁷⁹ Kancelář MNV v Těškově sídlila napřed v místnosti u rodiny Suchých, v roce 1967 byla přesunuta do budovy bývalé národní školy.¹⁸⁰

V Těškově vznikl patnáctičlenný občanský výbor. Tvořilo ho sedm těškovských poslanců MNV a osm aktivistů z řad občanů. Předsedou byl jmenován František Škrdlant. Výbor se zabýval především záležitostmi pro zvelebování obce. Jeho schůze ale byly dost nepravidelné.¹⁸¹

Ve volbách v roce 1964 obyvatelé volili dvacet osm členů MNV. Těškov zastupovali: Jaroslav Veverka, Jaroslav Veverka ml., Josef Pěnkava, František Škrdlant, František Fišer, František Moulis, Jan Kafka a Václav Čížek. Tito muži pak spolu s osmi aktivisty z řad občanů (Oldřich Fiřt, Václav Jedlička, Antonín Veverka, Pavel Veverka, Václav Veverka, Marie Veverková, Jaroslav Soukup, Václav Šrédl) tvořili občanský výbor, jehož předsedou zůstal František Škrdlant.¹⁸²

Na podzim 1965 projednával občanský výbor uzavření Národní školy v Těškově. Důvodem byl malý počet žáků (viz obrazová příloha č. 11). Ve školní třídě bylo pouze

¹⁷⁷ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 35, N 1, Statutární záležitosti (sloučení Holoubkova a Těškova), 1960.

¹⁷⁸ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 92 – 93.

¹⁷⁹ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 2, K 2, Zápisy z plenárních zasedání, 1949 – 1972, nestr.

¹⁸⁰ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 159.

¹⁸¹ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 166, K 102, Zápisy ze schůzí občanského výboru Těškov, 1961 – 1971, nestr.

¹⁸² SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 127 – 128.

osmnáct dětí a do budoucna se měl jejich počet ještě snížit. Aby mohla škola fungovat, potřebovala alespoň třicet žáků. Dalším argumentem pro zrušení školy byly nevyhovující podmínky jednotřídní školy. V jedné třídě byly najednou vzdělávány děti ze čtyř ročníků. Žáci od 5. ročníku výš dojížděli do školy v Mýtě. I přes nesouhlas rodičů byl provoz školy od 1. září 1966 ukončen. Těškovské děti jezdily autobusem do školy v Mýtě.¹⁸³

Zároveň s uzavřením školy musel být vyřešen problém, jak s opuštěnou budovou naložit. Bylo rozhodnuto, že do bývalé školy přesídlí MNV a kancelář JZD, jedna místnost byla vyhrazena pro knihovnu a druhá pro tělocvičnu. Uvažovalo se také o zřízení mateřské školy, tento záměr ale nakonec zůstal neuskutečněn.¹⁸⁴

Druhou stavbou, o jejímž dalším využívání se rozhodovalo, byla Gottwaldova chata. V roce 1964 se uvažovalo o její přestavbě na Pionýrský dům. O rok později se diskutovalo o jejím prodeji Pražským dopravním podnikům. Ty si ale koupí nakonec rozmyslely, a tak byla chata pronajata ONV v Rokycanech. Ten si zde zřídil sklad archiválií.¹⁸⁵

Spojení obcí Holoubkov a Těškov nefungovalo podle představ těškovských občanů. Lidé si stěžovali na omezenou možnost vyřizovat si své záležitosti na MNV, tajemník do Těškova zajížděl jen dvakrát týdně v odpoledních hodinách. Členům MNV se nelíbilo, že se většina schůzí koná v sousední obci. Na podzim 1967 se občanský výbor a výbor KSČ rozhodl podat žádost o rozluhu obcí na ONV v Rokycanech. Tato žádost ale byla odmítnuta s tím, že není podložena většinovým souhlasem obyvatelstva. V Těškově proto byla zorganizována podpisová akce. Následující rok byla na ONV v Rokycanech podána nová žádost.¹⁸⁶ ONV ale žádost znovu zamítla s tím, že byla podána pozdě. Těškovským bylo přislíbeno, že k rozluce obcí dojde 1. ledna 1969, pokud osamostatnění obce odhlasuje většina voličů na veřejné schůzi. Jelikož se veřejných schůzí účastnilo jen minimum lidí, rozhodli se zástupci občanského výboru znovu zorganizovat podpisovou akci. Ta ale nebyla ONV uznána za platnou. Osamostatnění Těškova tak bylo odloženo na dobu neurčitou.¹⁸⁷

¹⁸³ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 166, K 102, Zápisy ze schůzí občanského výboru Těškov, 1961 – 1971, nestr.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 167 – 168.

5.2. JZD Pionýr Těškov

Na slavnostní schůzi předsednictva JZD Těškov a JZD Holoubkov konané symbolicky 25. února 1960 v hostinci U Třešků bylo rozhodnuto o spojení obou družstev. Sloučené JZD přijalo název JZD Pionýr Těškov. Jeho předsedou byl jmenován František Fišer a místopředsedou Miloslav Vinš.¹⁸⁸ Už následující rok se složení předsednictva změnilo. Novým předsedou se stal Miloslav Vinš, místopředsedou a agronomem František Fišer, zootechnikem ing. Václav Kopenec, skladníkem Václav Veverka a skupinářem Jan Lisý ml. Ve vedení během 60. let došlo k několika malým změnám, po celou dekádu však zůstal předsedou Miloslav Vinš.¹⁸⁹

V roce 1962 JZD obhospodařovalo celkem 425 ha zemědělské půdy. Družstvo mělo třicet sedm členů. Třicet z nich obdělávalo vlastní záhumenky. Kromě toho v obci samostatně hospodařilo ještě sedm drobných zemědělců, kteří obdělávali 24 ha.¹⁹⁰ V roce 1966 už soukromě hospodařili pouze: Suchý, Pěnkava, Pěkný, Sládková a Fikarová.¹⁹¹

„Tenkrát se všechno dělalo ručně. Ze začátku nebyly žádné kombajny. Na orání už ale byly traktory. Když postavily kravíny, ať bylo krav, kolik chtělo, musely to ženský oddojit ručně.“¹⁹²

Během popisovaného období byl v Těškově vystavěn nový čtyřřadý kravín na 170 kusů dojnic, slepičárna, teletník, garáž, kolna, silážní jáma a posklizňová linka. Na podmáčených polích byly prováděny meliorace. Rozšiřován byl také strojový park. V roce 1962 vlastnilo JZD šest kolových traktorů (viz obrazová příloha č. 13), jeden pásový traktor a dvě mláticí soupravy. Později byl zakoupen také kombajn.¹⁹³

5.3. Život na západočeské vesnici

Ačkoli byl Těškov zemědělskou obcí, mnoho obyvatelstva pracovalo v průmyslových závodech v okolí. Museli proto za práci dojíždět. Spousta podniků nabízela svým zaměstnancům byty, a tak začalo docházet k vyliďňování vesnice (viz obrazová příloha č. 14). Za úbytek počtu obyvatelstva mohlo také snížení porodnosti (viz textová příloha č. 3).

¹⁸⁸ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 94.

¹⁸⁹ Tamtéž s. 101.

¹⁹⁰ Tamtéž s. 109.

¹⁹¹ Tamtéž s. 150.

¹⁹² Rozhovor s Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019. Celý rozhovor viz textová příloha č. 4.

¹⁹³ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 109.

V 60. letech byla v Těškově v činnosti řada spolků. Fungoval zde ČSM, Pionýr, tělocvičná jednota Sokol, SVAZARM, Československý červený kříž, Výbor žen a také požární sbor. Nejvíce aktivní byl Sokol. Pod touto organizací fungovalo družstvo házenkářů, které pravidelně obsazovalo přední příčky v soutěžích. V sezóně 1961/1962 vyhrálo první místo v okresní soutěži (viz obrazová příloha č. 15).¹⁹⁴ Velmi oblíbený, hlavně u mládeže, byl také vzpěračský kroužek.¹⁹⁵

Kulturní akce, stejně jako v předchozích letech, zahrnovaly plesy, taneční zábavy, prvomájový průvod (viz obrazová příloha č. 16), besídky pro děti a další. Účast obyvatelstva však byla oproti dřívějšímu období slabší. Kronikář tuto skutečnost klade za vinu rozmachu televizorů. Během 60. let se jejich počet v Těškově zvýšil ze třiceti na devadesát kusů.¹⁹⁶

Zatímco účast na kulturních akcích v obci klesala, návštěvnost knihovny se zvyšovala. Postaral se o to knihovník František Jedlička, který pečlivě dbal o nakupování nových knih. Pro čtenáře také připravoval různé tematické výstavy. Díky jeho práci patřila knihovna k jedněm z nejlepších. Knihovna byla přihlášena do soutěže Budujeme vzornou knihovnu. František Jedlička byl v roce 1969 pozván na její slavnostní celorepublikové vyhlášení do Liptovského Mikuláše, kde obdržel ocenění knihovníka a finanční odměnu 1.500,-.¹⁹⁷

Významnou událostí pro obec byla návštěva Československých hokejistů. Ti do Těškova zavítali 24. dubna 1969 (viz obrazová příloha č. 17). Svůj podíl na tom měl jistě předseda JZD Miloslav Vinš, který dříve býval hokejovým útočníkem. U této příležitosti byla uspořádána taneční zábava.¹⁹⁸

Největší kulturní akcí v 60. letech však byly bezesporu okresní dožínky, které se v Těškově odehrávaly od 29. do 31. srpna. Dožínky byly v pátek zahájeny Hašlerovým večerem a divadelním představením ochotníků z Újezdu. Druhý den se konala soutěž traktoristů a výstava dobytka. Večer v místním hostinci hrála Plzeňská sedma a ne venkovním parketu beatová kapela Tranzit. Nedělní program byl zahájen slavnostním vysvěcením opravené kapličky (viz obrazová příloha č. 18). V JZD probíhala výstava dobytka a strojů. Odpoledne místní ochotníci zahráli hru Naši furianti. Večer byl zakončen taneční zábavou.¹⁹⁹

¹⁹⁴ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 100.

¹⁹⁵ Tamtéž s. 159.

¹⁹⁶ Tamtéž s. 171.

¹⁹⁷ Tamtéž s. 177.

¹⁹⁸ Tamtéž s. 183.

¹⁹⁹ Tamtéž s. 176 – 177.

S životem v obci byly neoddělitelně spjaty také Akce „Z“. V Těškově se lidé zaměřovali především na opravu a údržbu veřejného prostranství a budov v majetku MNV. Během 60. let byl vyčištěn rybník a opraven pomník (viz obrazová příloha č. 19). Rekonstrukce se dočkala také kaplička, hasičárna, pumpy, některé cesty, kanalizace a veřejné osvětlení. Nově byla vybudována autobusová zastávka.²⁰⁰

Zvelebená byla rovněž prodejna Jednoty. Pod vedením Otýlie Černé fungoval obchod od roku 1963 jako samoobsluha. Prodejní doba byla ve všední dny od 8:00 do 16:00 a v sobotu od 8:00 do 13:00.²⁰¹

Na počátku 60. let stály v Těškově dva hostince, U Třešků a U Veverků. Hostinec U Veverků vlastnilo JZD. Družstvo hostinec opravilo a 1. března 1964 ho slavnostně otevřelo. Tím byl osud druhého hostince zpečetěn, neboť došlo k jeho definitivnímu uzavření.²⁰²

²⁰⁰ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 166, K 102, Zápisy ze schůzí občanského výboru Těškov, 1961 – 1971, nestr.

²⁰¹ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 119.

²⁰² Tamtéž s. 130.

6. Normalizace s její projevy v regionu

Období normalizace bylo provázeno rozsáhlými čistkami komunistických představitelů. Proreformní politici byli odstraněni z vyšších i nižších pozic. Členové KSČ museli projít stranickou prověrkou. Do roku 1971 byla ze strany vyloučena více než pětina členů. Uprázdňovaná místa byla většinou obsazena „mladšími kariéristy“, kteří brali členství ve straně ryze pragmaticky.²⁰³

Těškov zůstal touto proměnou nezasážen. Všichni představitelé MNV zůstali na svých postech. O jejich politických prověrkách nejsou záznamy. O čem záznamy naopak jsou, jsou kádrové posudky některých těškovských obyvatel. Nejčastěji se jednalo o žáky vystupující ze základní školy. Kádrový posudek v těchto případech rozhodoval o tom, zda mladí lidé budou moci pokračovat ve vzdělávání na nimi vybraných školách. Kádrové posudky ale byly psány také na brance a některé další skupiny obyvatel.²⁰⁴

Největší událostí pro samosprávu obce Těškov byla rozluka s obcí Holoubkov. 30. července 1971 byla zorganizována veřejná schůze, na které pro osamostatnění Těškova hlasovalo sto šedesát pět voličů, tedy nadpoloviční většina všech voličů. Podmínka ONV byla splněna.²⁰⁵ V listopadových volbách už měla každá z obcí vlastní kandidátku.

Ve zmiňovaných volbách byl zvolen třináctičlenný MNV. Tvořili ho následující lidé: František Pěnkava, Josef Pěnkava, František Škrdlant, František Fišer, Pavel Veverka, Václav Veverka, Blažena Tůmová, Vlasta Tichá, Jan Vild, František Dudl, František Perlík, Bohumil Böhm, Miloslav Aubrecht.²⁰⁶

Na ustavující schůzi 29. prosince byl předsedou MNV jmenován František Pěnkava. Na pozici tajemníka byl zvolen František Škrdlant. Předseda a tajemník tvořili spolu s Blaženou Tůmovou, Františkem Fišerem a Janem Vildem obecní radu. Utvořeny byly také komise. Stavební a zemědělskou komisi vedl Jan Vild, finanční komisi Josef Pěnkava, komisi pro veřejný pořádek František Škrdlant, kulturní, sociální a obchodní komisi Pavel Veverka. Místo účetního MNV bylo obsazeno Janem Kafkou.²⁰⁷ Složení MNV zůstalo stejné až do dalších voleb.

²⁰³ EMMERT, František. Průvodce českými dějinami 20. století. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 287 – 288.

²⁰⁴ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 62, K 25, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1972-1975, nestr.

²⁰⁵ SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 166, K 102, Zápisy ze schůzí občanského výboru Těškov, 1961 – 1971, nestr.

²⁰⁶ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 196.

²⁰⁷ Tamtéž s. 198.

Po říjnových volbách v roce 1976 se předsedou MNV stal František Škrdlant, místopředsedou František Fišer a tajemníkem Jan Veverka. Obecní radu tvořili kromě zmiňovaných mužů ještě Vlasta Tichá a Václav Veverka. Nově ustanoveny byly také komise. Komisi pro veřejný pořádek vedl Josef Veverka, finanční a plánovací komisi František Fišer, kulturní, školskou, sociální, zdravotní a obchodní komisi Pavel Veverka.²⁰⁸

Z hlediska celostátních událostí byl zajímavý rok 1977. 1. ledna tohoto roku publikovala občanská iniciativa Prohlášení Charty 77. Tento dokument kritizoval československou vládu za nedodržování lidských práv, k němuž se zavázala na konferenci v Helsinkách v roce 1975. Chartu 77 podepsalo velké množství veřejně známých osobností. Zapojovali se však i další lidé. Na Rokycansku ale žádní oficiálně evidovaní signatáři nebyli.²⁰⁹

6.1. Sociální a kulturní život v 70. letech

70. léta se nesla v duchu populační exploze obyvatelstva.²¹⁰ V Těškově se však žádná významná změna v porodnosti nekonala (viz textová příloha č. 3). Naopak počet obyvatel v obci se nadále snižoval (viz obrazová příloha č. 14). Lidé se totiž často stěhovali do průmyslových měst za prací.

Společnost se zaměřovala především na materiální hodnoty.²¹¹ Řada lidí se v Těškově během 70. let rozhodla vystavět nový dům (viz obrazová příloha č. 14). Ve druhé polovině popisované dekády byl proto zřízen nový stavební obvod na Klinerově vršku. Podoba Těškova se tak začala měnit (viz obrazová příloha č. 20).

Materialistickou orientaci společnosti dokazuje také nárůst počtu automobilů a motocyklů v obci. V roce 1970 vlastnili obyvatelé Těškova třicet jedna automobilů a čtyřicet jedna motocyklů. Lidé ale investovali také do nákupu televizorů a domácích spotřebičů. V roce 1970 bylo v Těškově devadesát šest černobílých televizí, sedmdesát osm ledniček a osmdesát šest praček. První barevná televize se do Těškova dostala v roce 1978.²¹²

²⁰⁸ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 255 – 257.

²⁰⁹ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 231.

²¹⁰ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clío, 2012. 320 s., s. 291.

²¹¹ Tamtéž s. 290 – 291.

²¹² SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 187.

„Očistou“ prošly po roce 1968 kromě politiky i spolky. Řada z nich musela změnit vedení. Některé organizace byly dokonce rozpuštěny.²¹³ Těškova se však tyto zásahy nedotkly. Všechny spolky fungovaly po roce 1968 normálně dál.

V 70. letech se lidé ve velkém věnovali sportu. V Těškově sportovní aktivity zaštiťoval TJ Sokol. Velkou oblibu si získal především fotbalový oddíl. Lidé se ale zajímali také o stolní tenis a kulturistiku.²¹⁴ V roce 1971 bylo fotbalovém týmu TJ Sokol propůjčeno do užívání hřiště vytvořené místním JZD. Fotbalový oddíl se v této době přejmenoval na TJ Pionýr Těškov.²¹⁵ Jeho předsednictvo tvořili Jan Lisý a Jaroslav Tůma. Do pozice trenéra byl dosazen Jiří Jedlička.²¹⁶ Po jeho vedení dosahovali místní fotbalisté značných úspěchů. V roce 1971 obsadili první místo ve IV. skupině (viz obrazová příloha č. 21). O rok později skončili v okresní soutěži III. třídy první.²¹⁷ Díky tomu postoupili do II. třídy soutěže, ve které pravidelně obsazovali střed tabulky.²¹⁸

V obci byla v 70. letech obnovena činnost hasičského sboru. Napomohli k tomu především nově přijatí mladí členové. Aby měl tento spolek své zázemí, bylo započato s přestavbou hasičské zbrojnice (viz obrazová příloha č. 22.) Ta byla dokončena v roce 1978. V její blízkosti byla zřízena sušárna na hadice a montážní rampa (viz obrazová příloha č. 23).²¹⁹

Mezi aktivní spolky patřil v 70. letech také Československý červený kříž, ČSM a Český svaz žen. Poslední zmiňovaná organizace zajišťovala především oslavy dne matek, MDŽ, vítání občánků a gratulace k významným životním jubileím.²²⁰

Významných úspěchů dosahovala místní lidová knihovna, o kterou se staral František Jedlička a od roku 1974 jeho vnuk Václav Jedlička. Knihovna získala v roce 1971 ocenění Vzorná lidová knihovna. Ministerstvo kultury jí udělilo také čestný štít. Kromě výpůjčky knih zajišťovala knihovna také promítání filmů. Několikrát se zde konal i šachový turnaj.²²¹

²¹³ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 287.

²¹⁴ Tamtéž s. 191.

²¹⁵ Tamtéž s. 198.

²¹⁶ Tamtéž s. 201.

²¹⁷ Tamtéž s. 214.

²¹⁸ Tamtéž s. 270.

²¹⁹ Tamtéž s. 311, 291.

²²⁰ Tamtéž s. 232.

²²¹ Tamtéž s. 200.

Kulturní život v Těškově byl poměrně bohatý. Kromě obvyklých akcí jako byly plesy, taneční zábavy a oslavy 1. máje, které se od roku 1972 probíhaly v Holoubkově, se v obci díky předsednictvu JZD pravidelně konala soutěž zemědělců. Tato soutěž měla hned několik kategorií, ve kterých mohli lidé, především zaměstnanci JZD, otestovat svoje dovednosti. Kategorie byly následující: jízda zručnosti traktoristů, zručnost opravářů zemědělských strojů, technika dojení, jízda zručnosti malých motocyklů, automobilní motoristická soutěž a soutěž ve znalostech o ČSSR a SSSR.²²²

Díky předsedovi JZD, Miloslavu Vinšovi, do Těškova na besedu opět zavítali českoslovenští hokejisté. V roce 1970, 1972 a 1973 se v Těškově, rovněž zásluhou Miloslava Vinše, vyhlášovaly výsledky Zlaté hokejky.²²³

Velkou událostí byla v roce 1979 oslava 90. výročí od založení místního hasičského sboru (viz obrazová příloha č. 24). Celá akce byla 21. června zahájena průvodem obcí k pomníku padlých ve světových válkách. Následovala okrsková soutěž v hasičském sportu, ve které místní muži obsadili první místo. Po soutěži proběhla slavnostní schůze. Zájemci si mohli prohlédnout vystavenou historickou techniku.²²⁴

K životu v obci patřily také akce „Z“. Každý rok obyvatele obcházely agitační komise, které sepisovaly závazky občanů. Občané při této akci slibovali zdarma odpracovat určitý počet hodin pro zvelebení obce. V první polovině 70. let byla díky této akci opravena podlaha v tělocvičně. Došlo na opravu a rozšíření kanalizační sítě, vybudování chodníků, opravu cest, zřízení vývěsní tabule, vyčištění rybníka, opravu rozhlasu, elektrického osvětlení a střechy MNV.²²⁵

Ve druhé polovině 70 let bylo v akci „Z“ opraveno hřiště, koupaliště, tělocvična, pumpy a hřbitovní zeď. Rekonstrukcí prošla hasičská zbrojnice. Pokračovalo se také ve výstavbě kanalizace ve východní části obce.²²⁶

Na další volební období plánoval MNV výstavbu nové prodejny. Stávající prodejna (viz obrazová příloha č. 25) nedisponovala dostatečnými skladovacími a prodejními prostory. Kromě toho si lidé několikrát stěžovali na špatné zásobování prodejny pečivem,

²²² SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 244.

²²³ Tamtéž s. 221.

²²⁴ Tamtéž s. 325.

²²⁵ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 62, K 25, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1972-1975, nestr.

²²⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 65, K 26, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1976-1979, nestr.

zeleninou a mlékem. Opravou mělo projít také místní pohostinství (viz obrazová příloha č. 26).²²⁷

6.2. JZD Pionýr Těškov

Vedení JZD Pionýr Těškov vstupovalo do nového desetiletí bez větších personálních změn v předsednictvu. Předsedou byl nadále Miloslav Vinš. Post agronoma obsadil Jan Lisý. Funkci zootechnika vykonával Miroslav Bile. Místopředsedou a zároveň mechanizátorem byl Václav Veverka.²²⁸

Koncem roku 1973 došlo ke sloučení JZD Pionýr Těškov a JZD Lhota. Družstva pod společným názvem JZD Československo sovětského přátelství hospodařila od únorové schůze v roce 1974. Sídlo sloučeného JZD, které nyní obhospodařovalo 864 ha půdy, zůstalo v Těškově. Beze změny zůstal také post předsedy družstva. JZD v tomto období vlastnilo téměř většinu zemědělské půdy v okolí. V Těškově byli evidovaní pouze tři drobní soukromě hospodařící zemědělci. Od roku 1974 byly zrušeny záhumenky.²²⁹

K 1. lednu 1978 se JZD Československo sovětského přátelství se sídlem v Těškově stalo součástí JZD Československo sovětského přátelství s hlavním sídlem ve Zbirohu. Toto družstvo obhospodařovalo celkem 4.350 ha zemědělské půdy. Předsedou družstva byl Václav Sklenář, který nechal v rámci tohoto obrovského JZD zřídit tři střediska rostlinné výroby. Mezi tato střediska patřil Těškov, Cheznovice a Zbiroh.²³⁰

Během 70. let prošlo JZD další vlnou mechanizace výroby. Rozšiřován byl především vozový park. Kromě nových traktorů byly zakoupeny také kombajny, sběrací vozy, lisovače a vyorávače.²³¹

JZD se podílelo také na výstavbě bytových jednotek v Těškově. V roce 1972 byl dokončen tzv. Bílý dům (viz obrazová příloha č. 27), v němž byly kromě čtyř bytových jednotek umístěny také kanceláře JZD a závodní jídelna.²³² V roce 1978 pak byly pro

²²⁷ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 62, K 25, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1972-1975, nestr.

²²⁸ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 202.

²²⁹ Tamtéž s. 226.

²³⁰ Tamtéž s. 308.

²³¹ Tamtéž s. 201.

²³² Tamtéž s. 216.

zaměstnance JZD vystavěny ještě další tři bytové jednotky typu OKAL (viz obrazová příloha č. 28).²³³

²³³ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 310.

7. 80. léta a Sametová revoluce

Život v Československu pokračoval v zajetých kolejích předcházejícího období. Měnit se začal až po nastoupení nového generálního tajemníka ÚV KSSS Michaila Gorbačova v roce 1985. Tehdy v SSSR začaly probíhat reformy podobné československému Pražskému jaru. Události v SSSR se pak odrazily ve všech státech východního bloku. Vrcholní představitelé Československa v čele s prezidentem Gustávem Husákem nebyli vývoji v SSSR právě nakloněni, avšak i oni museli po Gorbačovově návštěvě v Praze v dubnu 1987 socialistickou přestavbu země alespoň předstírat.²³⁴

Zdá se, že tento politický vývoj se do dění v Těškově nijak nepromítl. 5. a 6. června 1981 proběhly volby, v nichž bylo zvoleno sedmnáct členů MNV. Na ustavující schůzi byl na post předsedy dosazen Jan Lisý čp. 28. Tajemníkem se stal Jaroslav Veverka a místopředsedou František Škrdlant. Tito muži vytvořili s Karlem Veverkou, Václavem Veverkou, Vlastou Tichou a ing. Václavem Kopencem obecní radu. Po volbách byly ustaveny také komise a jejich předsedové. Komisi pro ochranu veřejného pořádku vedl Karel Veverka, komisi finanční a plánovací Vratislav Ledvinka, komisi pro výstavbu Václav Veverka, komisi kulturní, sociální a obchodní Jan Černý.²³⁵

Další volby do MNV se odehrály 23. a 24. května 1986. Počet členů v MNV zůstal nezměněn. Stejně tak jako obsazení většiny funkcí. Předsedou MNV zůstal Jan Lisý čp. 28 a tajemníkem František Škrdlant. Do pozice místopředsedy byl jmenován Vratislav Ledvinka. Komisi ochrany veřejného pořádku řídil Karel Veverka, komisi finanční a plánovací Jaroslav Veverka, komisi pro výstavbu Václav Veverka a komisi kulturní, sociální a obchodní Antonie Humlhanzová.²³⁶

K výraznější změně situace došlo v roce 1988. Tehdy se po dvaceti letech začala obnovovat nezávislá občanská společnost. 21. srpna si lidé připomněli okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy protirežimní demonstrací, která byla potlačena bezpečnostními složkami. Už 28. října se ale konala další demonstrace. Tyto aktivity obyvatelstva pokračovaly i následující rok. V lednu se během Palachova týdne uskutečnila další demonstrace, jež byla násilně potlačena. Řada politiků spoléhala na uklidnění situace

²³⁴ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 295.

²³⁵ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 345 – 346.

²³⁶ Tamtéž s. 409.

prostřednictvím zásahu SSSR. Měli ale smůlu, Michail Gorbačov ponechal osud Československa v jejich rukách.²³⁷

Další dramatický obrat nastal po brutálním zásahu bezpečnostních složek proti lidem demonstrujícím 17. listopadu 1989 v Praze na Národní třídě. V reakci na tuto událost vydali herci a studenti výzvu k okupační stávce divadel a vysokých škol. Vyzývali také k celostátní generální stávce.²³⁸

Jaké byly ohlasy na pražské události v Těškově, není známo. Vzhledem k tomu, že v okresním městě, v Rokycanech, byly reakce na protesty v Praze opožděné, lze očekávat, že tomu tak bylo i v Těškově. Protesty se do Rokycan přenesly naplno až 27. listopadu, kdy se občané zapojili do celostátní generální stávky. O konání stávky v Těškově nebo o zapojení těškovských obyvatel do demonstrací se mi nepodařilo zjistit žádné informace.²³⁹

19. listopadu 1989 bylo v Praze založeno Občanské fórum. Toto hnutí vyjednávalo s komunistickou vládou o předání moci.²⁴⁰ Pobočky Občanského fóra vznikaly v celé republice. V Rokycanech bylo utvořeno Občanské fórum 27. listopadu.²⁴¹ Na konci roku bylo Františkem Perglem založeno také v Těškově.²⁴²

Přelom let 1989 a 1990 byl doprovázen obměnou politického vedení na všech úrovních.²⁴³ V Těškově zůstalo složení členů MNV až do voleb v listopadu 1990 nezměněné.

7.1. Kulturní a sociální život v obci

80. léta přinesla Těškovu velkou řadu významných událostí. Hned v roce 1980 se v rámci akce „Z“ začalo s generální rekonstrukcí budovy MNV. 18. prosince 1982 byla budova i přes značné problémy, jež opravu doprovázely, slavnostně otevřena. Kromě kanceláře MNV byla v budově zasedací síň, pobočka České státní spořitelny, klubovna pionýrů a SSM. Své místo zde měla také knihovna a tělocvična.²⁴⁴

²³⁷ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 302 – 303.

²³⁸ Tamtéž s. 303.

²³⁹ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 241.

²⁴⁰ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012. 320 s., s. 303.

²⁴¹ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 241.

²⁴² SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 459.

²⁴³ HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s., s. 241 – 242.

²⁴⁴ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 366.

Druhým velkým podnikem v rámci akce „Z“ bylo vybudování nové prodejny. MNV v roce 1983 zakoupil pro tento účel parcelu od Josefa Floriána čp. 33. Stavba prodejny (viz obrazová příloha č. 29) se z finančních důvodů protáhla až do roku 1987. Celé stavba vyšla na 1.158.000,-. 14. března 1987 se konalo slavnostní otevření.²⁴⁵

V průběhu 80. let byl také vyřešen problém s Gottwaldovou chatou. 1. července 1979 byl z budovy vypovězen rokycanský archiv. Nejprve se uvažovalo o rekreační využití nemovitosti, nakonec ale bylo rozhodnuto o jejím prodeji. O budovu projevila zájem ČSAD Hořovice.²⁴⁶ Ta si koupi objektu rozmyslela. Chata byla bez úspěchu nabídnuta Lidovým milicím. V dezolátním stavu koupily budovu za 100.000,- až Pražské dopravní podniky.²⁴⁷

Hodně diskutovanou otázkou vzhledem k dlouholetému suchu byla stavba vodovodu. Největším problémem bylo najít vhodný zdroj pitné vody. V roce 1987 bylo rozhodnuto, že těškovský vodovod bude stejně jako vodovod Lhoty pod Radčem napájen z pramene u Cápky. Výstavbě vodovodu už stálo v cestě jen zpracování projektu. Ten byl vyhotoven hned následující rok. V průběhu roku 1988 se začalo se stavbou vodojemu v Hoře. Na konci roku byly dokončeny přípravné a terénní práce. Dodělané bylo také dno nádrže. O rok později byla celá stavba hotová.²⁴⁸

Mezi časté dotazy občanů na veřejných schůzích patřila také otázka vybudování kanalizace v dolní části obce. Na její výstavbu ale chyběly peníze, a tak byla vystavěna až v průběhu dalších desetiletí.²⁴⁹

Život občanů výrazně ovlivnilo otevření kamenolomu na Kněžském vrchu mezi Těškovem a Lhotou pod Radčem. Aby mohla nákladní vozidla snáze odvážet vytěžený kámen a nemusela jezdit přes obec, bylo kolem Těškova nutné vytvořit novou silnici. Při její stavbě byla odstřelena část skály nad Těškovem. Byl také zbourán dům čp. 82, který stál nové komunikaci v cestě.²⁵⁰

²⁴⁵ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 66, K 27, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna 1980-1986, nestr.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 67, K 28, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1986-1990, nestr.

²⁴⁹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 66, K 27, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna 1980-1986, nestr.

²⁵⁰ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 351.

Řidiči nákladních vozidel ale raději využívali stávající staré cesty. Občané si kvůli tomu několikrát stěžovali na MNV. Ten se nakonec rozhodl na několik míst postavit značky zakazující vjezd nákladních vozidel.²⁵¹

Stížnosti ovšem nechodily jen na průjezd nákladních vozidel obcí. Lidé si stěžovali také na samotnou činnost kamenolomu. Odstřely z kamenolomu byly totiž tak silné, že poškozovaly zdi domů. V jedné stížnosti z roku 1985 se dokonce uvádí, že kameny z lomu létají až na hřiště na házenou. Při kontrolních měřeních, však nebylo zjištěno žádné pochybení kamenolomu. Majitelé poškozených domů dostali jednorázové odškodnění, tím se ale problémy nevyřešily.²⁵²

Čilý stavební ruch probíhal také ve stavební obvodu otevřeném v předešlé dekádě (viz obrazová příloha č. 30). Během 80. let vznikala celá řada nových domů (viz obrazová příloha č. 14).

Z kulturního hlediska byl pro Těškov významný sraz rodáků, který se uskutečnil 10. září 1988 (viz obrazová příloha č. 31). Návštěvníci této akce si mohli prohlédnout opravenou budovu MNV, nově postavenou prodejnu, kamenolom i prostory JZD. Po celý den hrála v Těškově živá hudba a večer se konala taneční zábava.²⁵³

Kromě setkání rodáků se v Těškově během 80. let konala celá řada dalších událostí. Tradičně se pořádaly různé plesy a taneční zábavy a také lampionové a májové průvody. Sbor pro občanské záležitosti v pravidelných intervalech připravoval vítání občánků (viz obrazová příloha č. 32) a chodil blahopřát jubilantům. Pro děti byly organizovány dětské dny a maškarní bály (viz obrazová příloha č. 33). Do kulturního života se zapojovalo také JZD, které pro svoje zaměstnance zařizovalo zájezdy do divadel nebo na výstavu Země živitelka.²⁵⁴

Ze spolků byl činný především fotbalový oddíl, který v soutěžích pravidelně podával dobré výsledky (viz obrazová příloha č. 34).²⁵⁵

Organizací, do jejíhož rozvoje byla investována značná částka, byl místní hasičský sbor. Ten v roce 1983 dostal do užívání starší automobil značky ARO – 240. Jeho pořizovací

²⁵¹ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 66, K 27, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna 1980-1986, nestr.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 443.

²⁵⁴ Tamtéž s. 362.

²⁵⁵ Tamtéž s. 361.

ceny včetně náhradního motoru byla 3.600,-. Hasičům byl zakoupen také vysouvací žebřík a nové hadice.²⁵⁶

²⁵⁶ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 367.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zmapovat historii obce Těškov od osvobození Rudou armádou po Sametovou revoluci. Vzhledem k provázanosti dějin 20. století jsem se rozhodla zařadit také kapitolu pojednávající o životě těškovských obyvatel během války. Období 1945 – 1989 jsem rozdělila do šesti kratších časových úseků, v jejichž rámci jsem se věnovala jednotlivým aspektům historického vývoje obce.

Při tvorbě práce jsem se opírala o odbornou literaturu. Nejvíce jsem však vycházela z archiválií fondu MNV Těškov a OÚ Těškov uložených ve Státním archivu v Rokycanech. Abych mohla posoudit, zda se Těškov vyvíjel podobně jako ostatní obce v regionu, prostudovala jsem také kroniky okolních obcí. Zde jsem ale narazila na problém, protože ne všechny kroniky obsahovaly komplexní zápisy o mnou zkoumaném období. Například v kronice obce Lhota pod Radčem chybí záznamy o letech 1939 – 1974. I přes neúplnost některých kronikářských záznamů z mého porovnávání Těškova s okolními obcemi vyplynulo, že vývoj této vesnice se nijak výrazně nelišil od jiných obcí v regionu.

Přes počáteční problémy se mi podařilo zajistit dostatečné množství obrazového materiálu. Po fotografické příloze kroniky z 60. let jsem ale pátrala marně. Vzhledem k tomu, že není uložena ani v archivu ani na Obecním úřadě v Těškově, došlo nejspíše k její ztrátě nebo odcizení.

Částečným neúspěchem skončily moje snahy o uskutečnění a zaznamenání rozhovorů s pamětníky. Sice jsem mluvila s celou řadou těškovských občan, ale kromě paní Kafkové nikdo s uveřejněním rozhovoru v mé diplomové práci nesouhlasil. I přes to však pro mě byly tyto rozhovory přínosem, byť jsem je nemohla při tvorbě práce využít.

V průběhu psaní práce mě překvapilo, jak velký zájem měli lidé o členství ve sportovních oddílech. Během komunistické éry v obci velmi dobře fungoval házenkářský a fotbalový oddíl. Oblíbený byl také stolní tenis. O úspěších, kterých tehdejší sportovci dosáhli, už dnes ale ví jen málokdo. V současné době je v obci činný pouze fotbalový klub.

Při psaní práce jsem dospěla k závěru, že kulturní a spolkový život během komunistické diktatury sice podléhal mnoha pravidlům a nařízením, ale i navzdory tomu byl velmi pestrý. Po roce 1989 společenský život v obci pozvolna upadal. S potěšením ale mohu konstatovat, že v posledních letech se vedení obce o rozvoj kulturního života v Těškově velmi pečlivě stará.

Druhým zjištěním, k němuž jsem došla je, že lidé byli dříve mnohem ochotnější podílet se na udržování a zvelebování obce. Nedovedu si představit, že by dnes obyvatelé

Těškova zcela zdarma a ve svém volném čase postavili například novou budovu prodejny nebo vodojem či se podíleli na opravě kanalizace.

Summary

This thesis is focused on analysing the history of village Těškov. The main emphasis is placed on period 1945 – 1989. But there is also a chapter about life during War World II. The main part of this thesis is divided into six chapters. The first chapter is about liberation of Těškov by the Russian Red Army. The next chapter describes events in the year 1948 and their impact of Těškov. The third chapter is devoted to 1950s. Part of this chapter includes information about collectivization and establishment of JZD. The next chapter is about 1960s, Prague Spring and Warsaw Pact invasion of Czechoslovakia. The penultimate chapter give information about normalization in 1970s. The last chapter illustrates action during 1980s. The work includes information about demographic, political, sports and cultural events in Těškov.

Seznam použitých pramenů a literatury

A. Archivní prameny

Státní okresní archiv Rokycany

SOkA Rokycany, fond AO Těškov 1772 – 1945, inv. č. 9, K 8, Kniha zápisů ze schůzí zastupitelstva a rady 17. 2. 1935 – 13. 2. 1943, nestr.

SOkA Rokycany, fond MěNV Mýto 1945 – 1990, inv. č. 164, K 152, Obecní kronika, 1860 – 1969, 1093 s.

SOkA Rokycany, fond MěNV Rokycany 1945 – 1990, inv. č. 376, K 376, Kronika města Rokycany, V. díl, 1938 – 1947, 199 s.

SOkA Rokycany, fond MěNV Zbiroh 1945 – 1990, inv. č. 187, K 119, Kronika města Zbiroh, I. díl, 1842 – 1967, 1184 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 2, K 2, Zápisy z plenárních zasedání, 1949 – 1972, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 57, K 57, Kronika obce, I. díl, 1930 – 1973, 293 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 58, K 58, Kronika obce, II. díl, 1974 – 1982, 473 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 166, K 102, Zápisy ze schůzí občanského výboru Těškov, 1961 – 1971, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Přívětice 1945 – 1990, inv. č. 21, K 14, Kronika obce, 1. díl, 1933 – 1982, 189 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 1, K 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1943 – 1950, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 2, N 1, Zápisy ze schůzí pléna (pozvánky, prezenční listiny), 1948-1960.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 3, N 1, Zápisy ze schůzí rady, 1948-1960.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 4, K 2, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1959-1960, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 35, N 1, Statutární záležitosti (sloučení Holoubkova a Těškova), 1960.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 48, N 1, Výstavba (občanské stavby, veřejně prospěšné stavby – stavba Gottwaldovy chaty, akce "Z"), 1949 – 1960.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 62, K 25, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1972-1975, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 65, K 26, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1976-1979, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 66, K 27, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna 1980-1986, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 67, K 28, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1986-1990, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 119, J 6 – 7, Čestná uznání udělená MNV (2 ks), 1975-1989.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 119, J 8 – 14, Ostatní čestná uznání a diplomy (SSM, Sokol, TJ Pionýr Těškov, 7 ks), 1962-1989.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 120, K 44, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna, 1950-1953, 100 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Protokolární kniha MNV, 1953 – 1958, nezpracováno, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

SOkA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332s.

SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s.

SOkA Rokycany, fond OŠ Těškov, 1903 – 1946, inv. č. 1, K 1, Kronika školy, 1. díl, 1908 – 1928, 146 s.

SOkA Rokycany, fond OŠ Těškov 1903 - 1946, inv. č. 2, K 2, Kronika školy, 3. díl, 1940 – 1945, nestr.

SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s.

ŠVECOVÁ, Markéta. MNV Těškov 1945 – 1990: Inventář. Rokycany: SOkA Rokycany, 2010. 38 s. [ev. č.] 209. [č. EL NAD] 168.

Soukromé archivy

Soukromý archiv rodiny Böhmovy Těškov čp. 71.

Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Soukromý archiv rodiny Zajíčkovy Těškov čp. 21.

B. Ústní prameny

Rozhovor s panem Aloisem PELCEM, v Těškově dne 5. 4. 2017.

Rozhovor s paní Marií KONEČNOU, v Těškově dne 25. 10. 2016.

Rozhovor s paní Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 31. 3. 2017.

Rozhovor s paní Miroslavou KAFKOVOU, v Holoubkově dne 22. 5. 2019.

C. Monografie

ČAPKA, František a LUNEROVÁ, Jitka. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Vyd. 1. Brno: CPress, 2012, 155 s. ISBN 978-80-264-0089-9.

ČERMÁK, Vladimír. *Operace Srpen 1968: o "psyopu", československé společnosti, problémech sovětského vládnutí a o mnoha dalších faktorech událostí roku 1968*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2011, 249 s. ISBN 978-80-206-1226-7.

EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012, 320 s. ISBN 978-80-905081-0-1.

HRACHOVÁ, Hana a kol. *Rokycany*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, 318 s. ISBN 978-80-7422-100-2.

KAPLAN, Karel a PALEČEK, Pavel. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2008, 255 s., ISBN 978-80-7364-049-1.

KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa: Doba tání 1953 – 1956*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2005, 772 s., ISBN 80-86598-98-5.

KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa: Kořeny reformy 1956 – 1968: Společnost a moc*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2008, 828 s., ISBN 978-80-87029-31-2.

KRAPFL, James. *Revoluce s lidskou tváří: politika, kultura a společenství v Československu v letech 1989-1992*. Přeložil Andrea PATRASOVÁ. Vyd. 1. Praha: Rybka Publishers, 2016, 376 s., ISBN 978-80-87950-23-4.

MICHLOVÁ, Marie. *Protentokrát: aneb česká každodennost 1939 – 1945*. Vyd. 1. Řitka: Nakladatelství ČAS, 2012, 119 s. ISBN 978-80-87470-60-2.

D. Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Historický lexikon obcí České republiky – 1869 - 2011 [online]. [vid. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatele-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015.

Seznam příloh

Obrazové přílohy	I
Obrazová příloha č. 1: přehlídka sovětských vojáků v Těškově	I
Obrazová příloha č. 2: velení sovětské posádky v Těškově	II
Obrazová příloha č. 3: mlátička usnadňující rolníkům práci v době žní	III
Obrazová příloha č. 4: práce na polích	IV
Obrazová příloha č. 5: hospodář se svými koni	V
Obrazová příloha č. 6: rolník jedoucí do lesa	VI
Obrazová příloha č. 7: májový průvod školní mládeže 11. května 1947	VII
Obrazová příloha č. 8: těškovské máje	VIII
Obrazová příloha č. 9: plán Gottwaldovy chaty	IX
Obrazová příloha č. 10: výsledky voleb do NS v Těškově a v okolních obcích	X
Obrazová příloha č. 11: počet žáků Národní školy v Těškově	XI
Obrazová příloha č. 12: nově zakoupený motocykl	XII
Obrazová příloha č. 13: traktor z JZD Pionýr Těškov	XIII
Obrazová příloha č. 14: vývoj počtu obyvatel a domů v Těškově	XIV
Obrazová příloha č. 15: diplom za 1. místo v házené	XV
Obrazová příloha č. 16: 1. máj 1967	XVI
Obrazová příloha č. 17: podpisy hokejistů v těškovské kronice	XVII
Obrazová příloha č. 18: opravená kaplička	XVIII
Obrazová příloha č. 19: opravený pomník	XIX
Obrazová příloha č. 20: podoba Těškova v 70. letech	XX
Obrazová příloha č. 21: diplom TJ Pionýr Těškov	XXII
Obrazová příloha č. 22: přestavba hasičská zbrojnice	XXIII
Obrazová příloha č. 23: montážní rampa u hasičárny	XXIV
Obrazová příloha č. 24: oslava 90. výročí od založení hasičského sboru	XXV
Obrazová příloha č. 25: budova místní prodejny	XXVII
Obrazová příloha č. 26: budova místního pohostinství	XXVIII
Obrazová příloha č. 27: tzv. Bílý dům	XXIX
Obrazová příloha č. 28: bytové jednotky typu OKAL	XXX
Obrazová příloha č. 29: stavba nové prodejny	XXXI
Obrazová příloha č. 30: pohled do stavebního obvodu	XXXII
Obrazová příloha č. 31: sraz rodáků	XXXIII

Obrazová příloha č. 32: vítání občánků v roce 1986 a 1987	XXXV
Obrazová příloha č. 33: dětský maškarní bál.....	XXXVI
Obrazová příloha č. 34: diplom TJ Pionýr.....	XXXVII
Textové přílohy.....	XXXVIII
Textová příloha č. 1: počet žáků a jejich náboženské vyznání.....	XXXVIII
Textová příloha č. 2: ceny vybraných potravin	XXXIX
Textová příloha č. 3: počet narozených a zemřelých obyvatel.....	XL
Textová příloha č. 4: přepis rozhovoru s paní Miroslavou Kafkovou.....	XLII

Obrazové přílohy

Obrazová příloha č. 1

Přehlídka sovětských vojáků v Těškově.²⁵⁷

²⁵⁷ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338s., s. 153.

Obrazová příloha č. 2

Velení sovětské posádky v Těškově.²⁵⁸

²⁵⁸ SOKA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., s. 153.

Obrazová příloha č. 3

Mlátička usnadňující rolníkům práci v době žní.²⁵⁹

²⁵⁹ Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 4

Práce na polích.²⁶⁰

²⁶⁰ Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 5

Hospodář se svými koni.²⁶¹

²⁶¹ Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 6

Rolník jedoucí do lesa.²⁶²

²⁶² Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 7

Májový průvod školní mládeže 11. května 1947.²⁶³

²⁶³ Soukromý archiv rodiny Zajíčkovy Těškov čp. 21.

Obrazová příloha č. 8

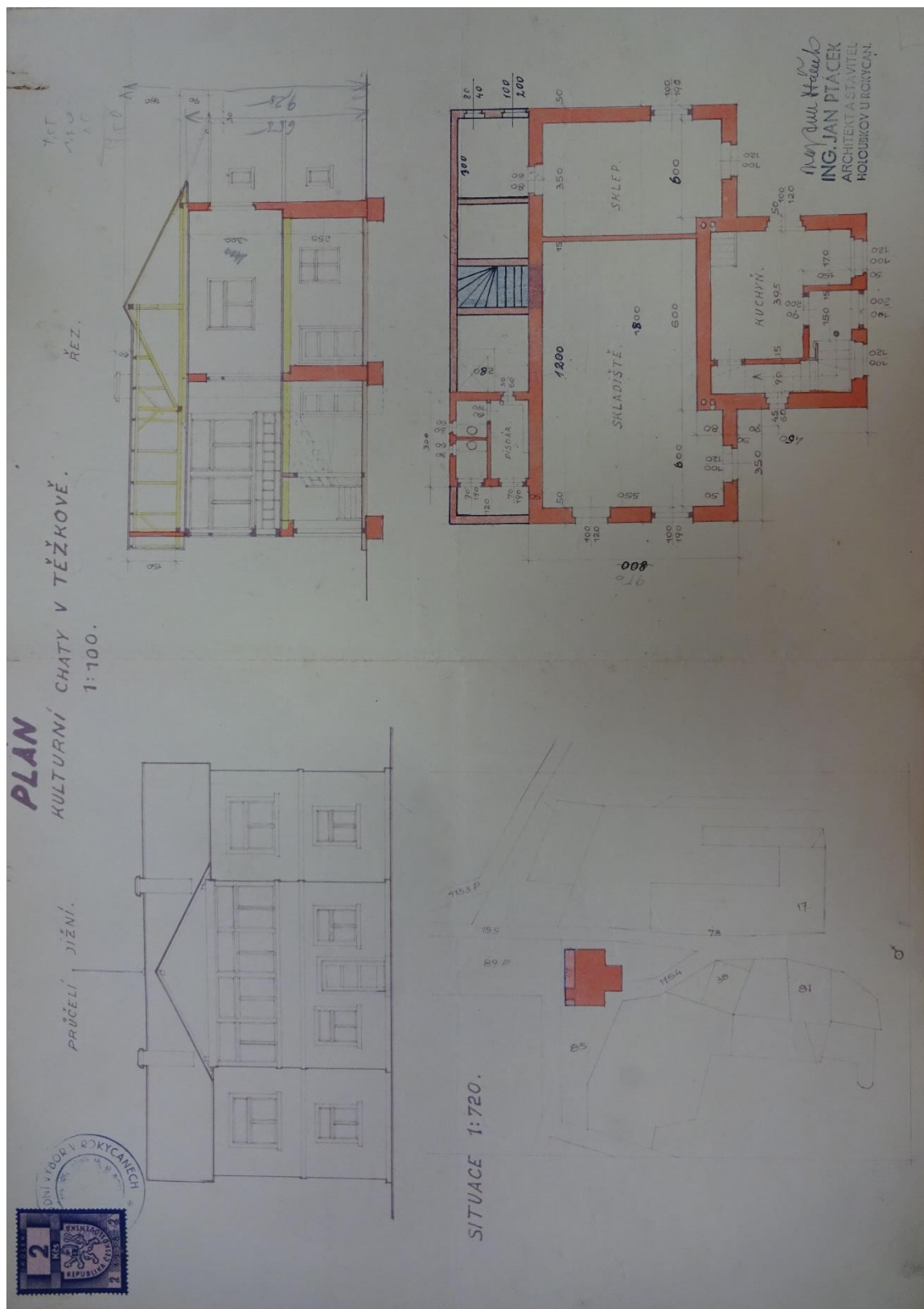
Těškovské máje.²⁶⁴

²⁶⁴ Soukromý archiv rodiny Böhmovy Těškov čp. 71.

Obrazová příloha č. 9

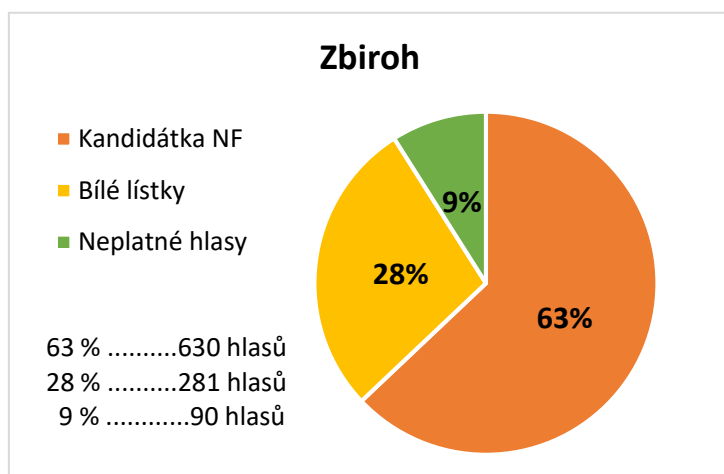
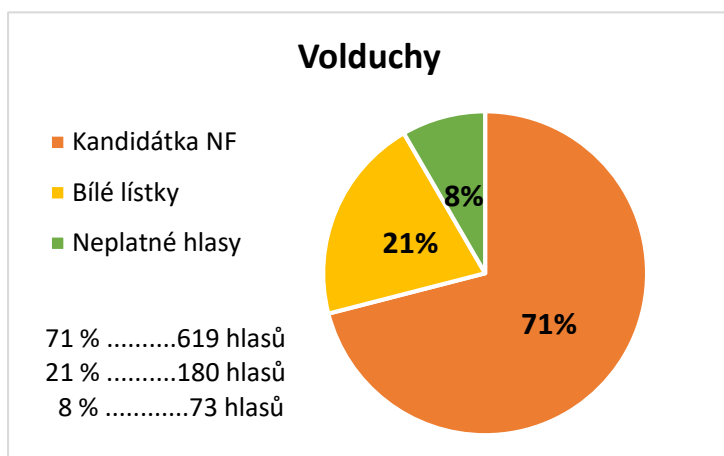
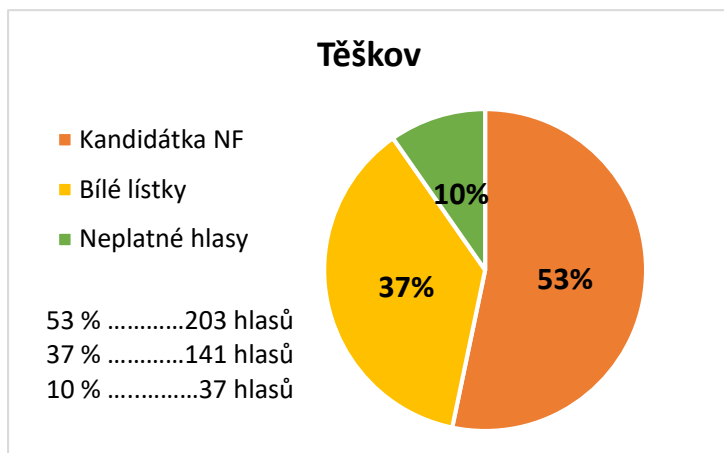
Plán Gottwaldovy chaty.²⁶⁵

²⁶⁵ SOka Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 48, N 1, Výstavba (občanské stavby, veřejně prospěšné stavby – stavba Gottwaldovy chaty, akce "Z"), 1949 – 1960.

Obrazová příloha č. 10

Výsledky voleb do NS v Těškově a v okolních obcích.²⁶⁶

²⁶⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s., s. 373.

SOkA Rokycany, fond MNV Volduchy 1945 – 1990, inv. č. 30, K 30, Kronika obce, I. díl 1924 – 1949, 332s., s. 307.

SOkA Rokycany, fond MěNV Zbiroh 1945 – 1990, inv. č. 187, K 119, Kronika města Zbiroh, I. díl, 1842 – 1967, 1184 s., s. 585.

Obrazová příloha č. 11

Počet žáků Národní školy v Těškově.²⁶⁷ Pro porovnání jsou uvedena i data z doby před rokem 1945.

²⁶⁷SOKa Rokycany, fond OŠ Těškov, 1903 – 1946, inv. č. 1, K 1, Kronika školy, 1. díl, 1908 – 1928, 146 s.

SOKa Rokycany, fond OŠ Těškov, 1903 – 1946, inv. č. 2, K 2, Kronika školy, 3. díl, nestr.

SOKa Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s.

SOKa Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s.

Obrazová příloha č. 12

Nově zakoupený motocykl.²⁶⁸

²⁶⁸ Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 13

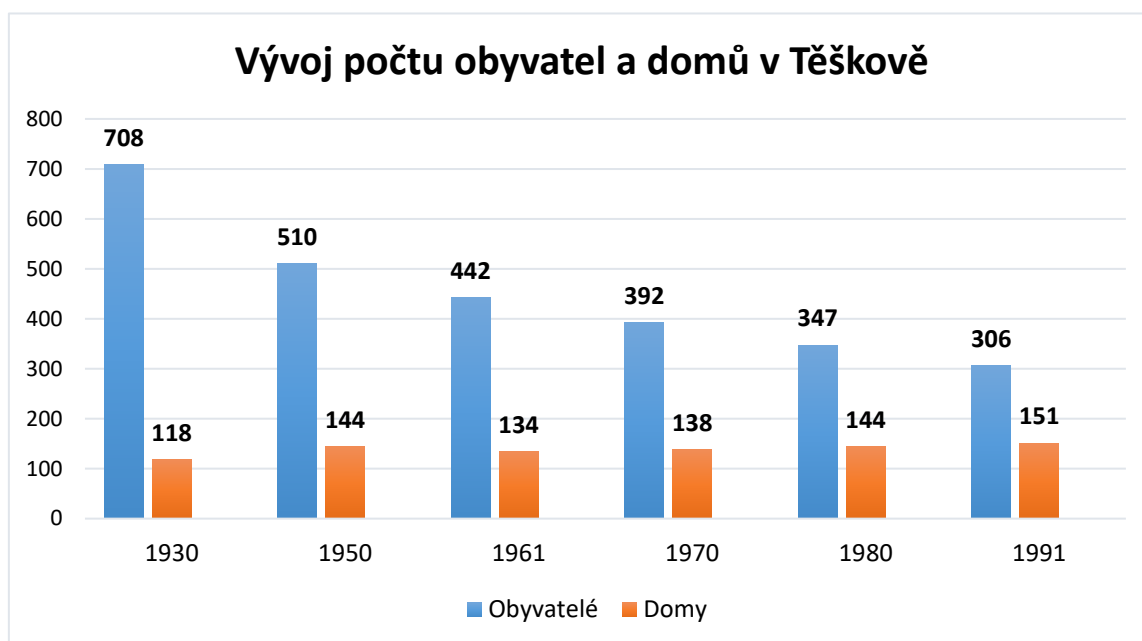
Traktor z JZD Pionýr Těškov.²⁶⁹

²⁶⁹ Soukromý archiv rodiny Pacákovy Těškov čp. 36.

Obrazová příloha č. 14

Vývoj počtu obyvatel a domů v Těškově.²⁷⁰

²⁷⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historický lexikon obcí České republiky – 1869 - 2011* [online]. [vid. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015.

Obrazová příloha č. 15

Diplom za první místo v házené.²⁷¹

²⁷¹ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 119, J 8 – 14, Ostatní čestná uznání a diplomy (SSM, Sokol, TJ Pionýr Těškov, 7 ks), 1962-1989.

Obrazová příloha č. 16

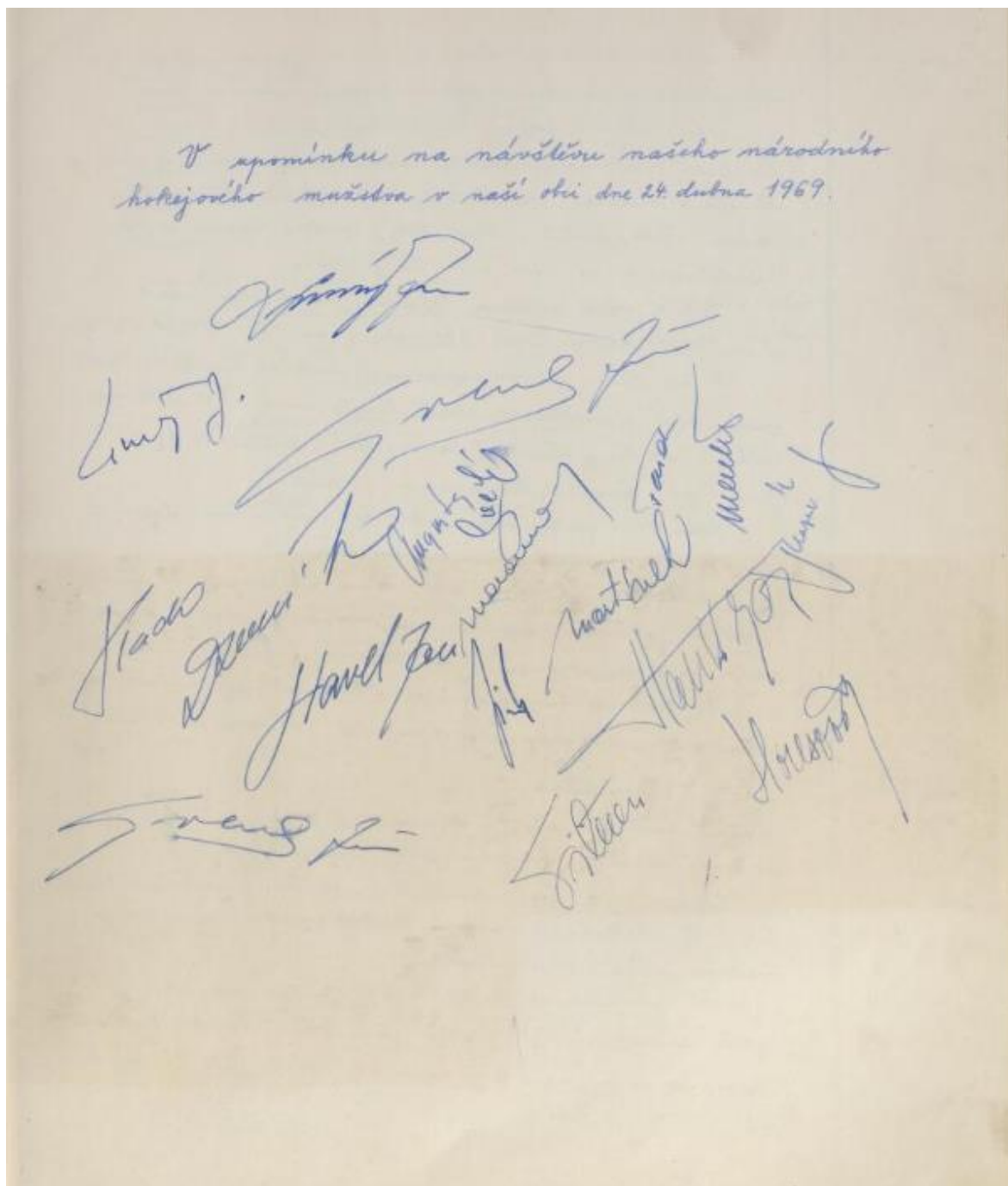
1. máj 1967.²⁷²

²⁷² SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 166.

Obrazová příloha č. 17

Podpisy hokejistů v těžkovské kronice.²⁷³

²⁷³ SOKA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 183.

Obrazová příloha č. 18

Opravená kaplička.²⁷⁴

²⁷⁴ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 184.

Obrazová příloha č. 19

Opravený pomník.²⁷⁵

²⁷⁵ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 166.

Obrazová příloha č. 20

Podoba Těškova v 70. letech.²⁷⁶

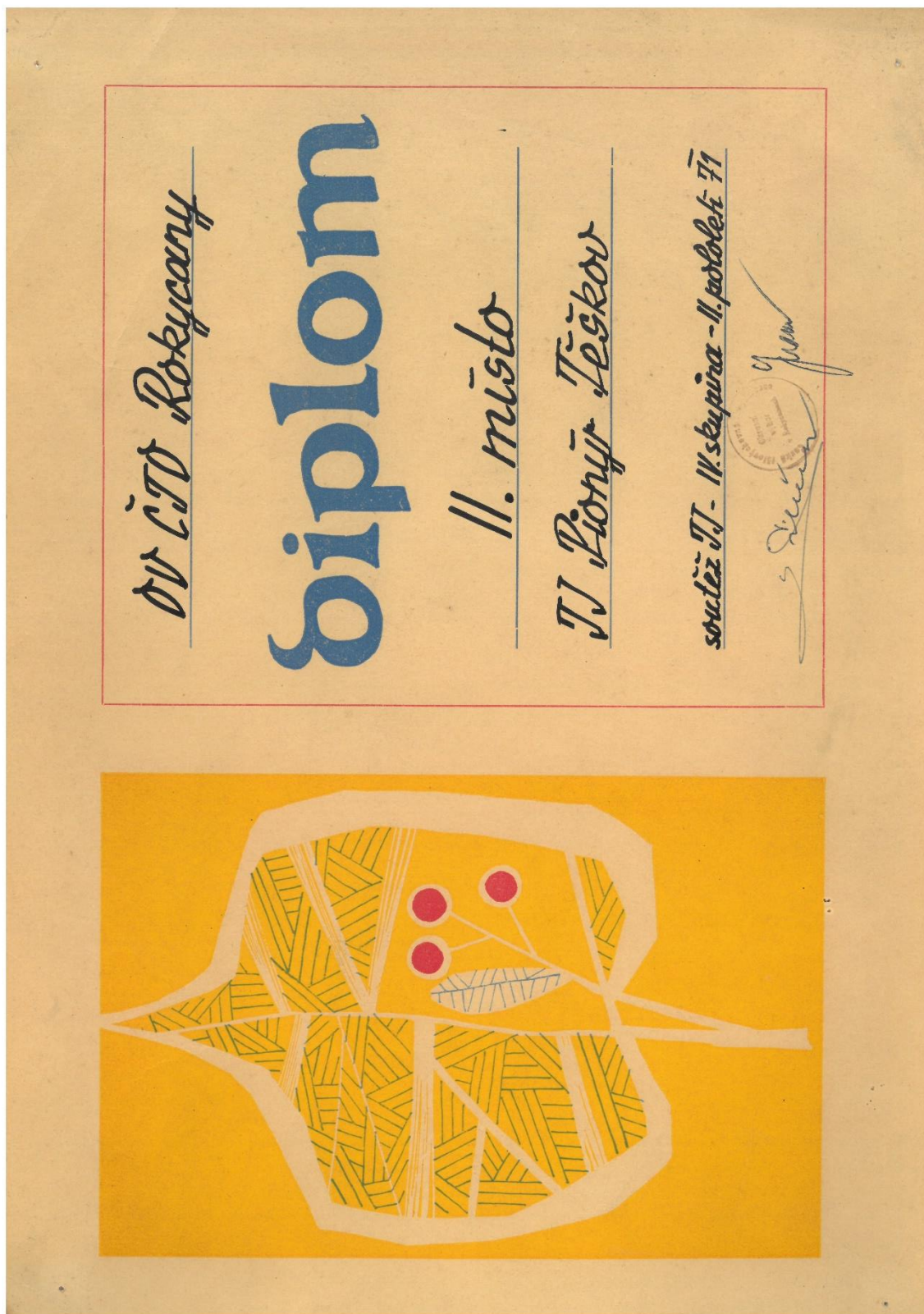

²⁷⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 21

Diplom TJ Pionýr Těškov za druhé místo ve fotbalové soutěži.²⁷⁷

²⁷⁷ SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 119, J 8 – 14, Ostatní čestná uznání a diplomy (SSM, Sokol, TJ Pionýr Těškov, 7 ks), 1962-1989.

Obrazová příloha č. 22

Přestavba hasičské zbrojnice.²⁷⁸

²⁷⁸ SOka Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 23

Montážní rampa u hasičské zbrojnice.²⁷⁹

²⁷⁹ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 24

Oslava 90. výročí od založení hasičského sboru.²⁸⁰

²⁸⁰ SOKa Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 25

Budova místní prodejny.²⁸¹

²⁸¹ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 26

Budova místního pohostinství.²⁸²

²⁸² SOKA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 27

Tzv. Bílý dům.²⁸³

²⁸³ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 28

Bytové jednotky typu OKAL.²⁸⁴

²⁸⁴ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 29

Stavba nové prodejny.²⁸⁵

²⁸⁵ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 30

Pohled do stavebního obvodu.²⁸⁶

²⁸⁶ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 31

Sraz rodáků v roce 1988.²⁸⁷

²⁸⁷ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 32

Vítání občánků v roce 1986 a 1987.²⁸⁸

²⁸⁸ SOka Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 33

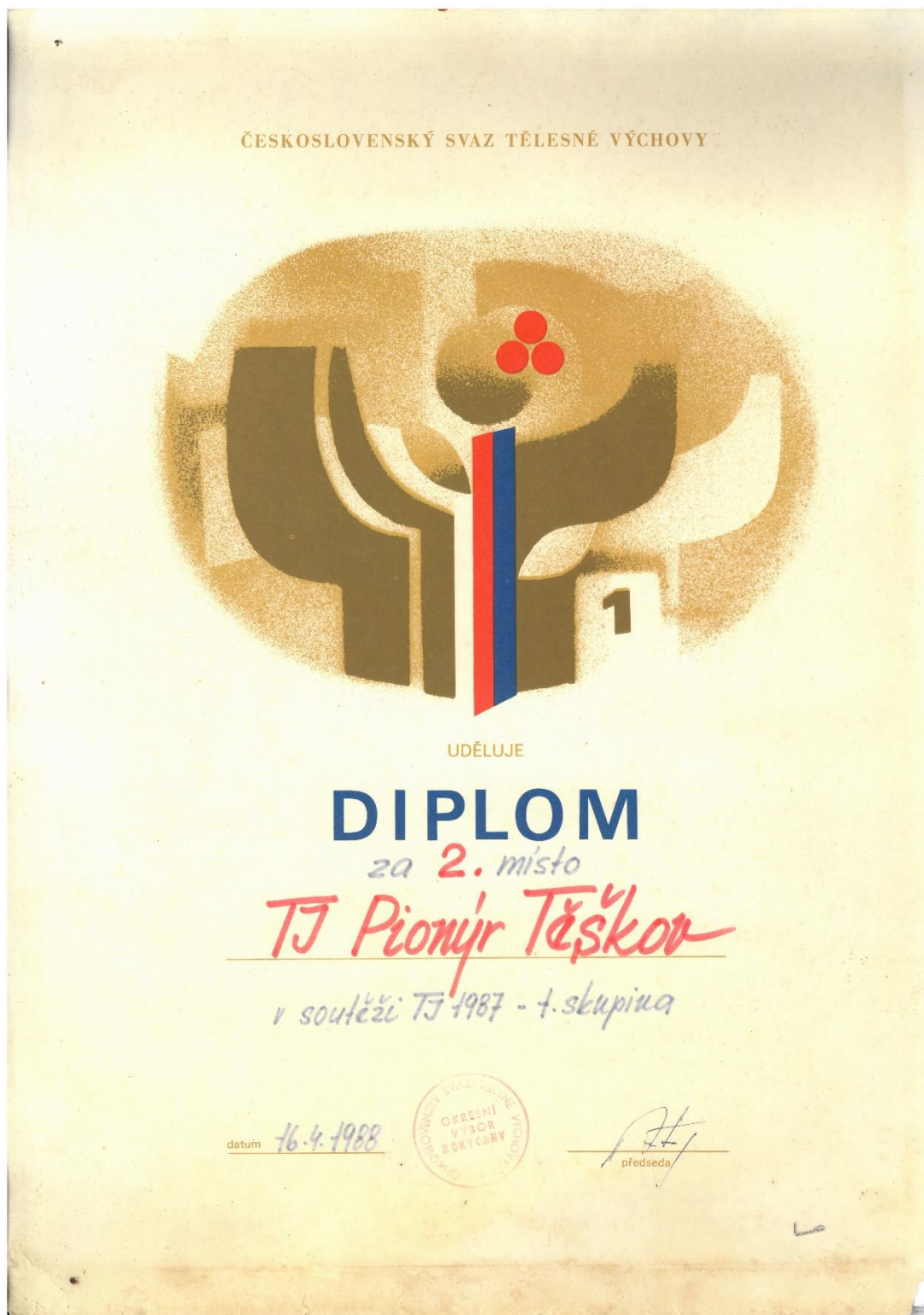
Dětský maškarní bál.²⁸⁹

²⁸⁹ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, Fotoalbum – výstavba obce 1977 – 1988, nezpracováno, nestr.

Obrazová příloha č. 34

Diplom TJ Pionýr Těškov.²⁹⁰

²⁹⁰ SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 119, J 8 – 14, Ostatní čestná uznání a diplomy (SSM, Sokol, TJ Pionýr Těškov, 7 ks), 1962-1989.

Textové přílohy

Textová příloha č. 1

Počet žáků navštěvujících místní národní (obecnou) školu v uvedených letech a jejich náboženské vyznání.²⁹¹

Školní rok	Počet dětí	Římskokatolické vyznání	Československé vyznání	Bez vyznání
1944/1945	48	---	---	---
1945/1946	51	29	1	21
1946/1947	43	30	1	12
1947/1948	41	29	1	11
1948/1949	45	36	0	9
1949/1950	45	34	0	11
1950/1951	44	30	0	14
1951/1952	41	30	0	11
1952/1953	43	32	0	11
1953/1954	36	25	0	11
1954/1955	32	22	0	11
1955/1956	30	17	0	13
1956/1957	25	10	0	15
1957/1958	22	8	0	14
1958/1959	23	11	0	12
1959/1960	33	8	0	25
1960/1961	37	---	---	---
1961/1962	40	---	---	---
1962/1963	38	---	---	---
1963/1964	41	---	---	---
1964/1965	23	---	---	---
1965/1966	18	---	---	---

²⁹¹ SOkA Rokycany, fond NŠ Těškov 1876 – 1961, Kronika školy 1928 – 1961, nezpracováno, 338 s., s. 156, 161, 179, 209 – 210, 231 – 232, 243 – 244, 249, 264 – 265, 274 – 275, 281, 291, 295, 306, 315 – 317, 325, 332. SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 95 – 96, 103, 112, 120, 131 – 132, 142.

Textová příloha č. 2

Rozdíly v cenách vybraných potravin.²⁹²

	1939	1947	1953	1955	1956	1974
Brambory	0,85,-	1,50,-	0,72 – 0,84,-	0,70,-	---	---
Cukr	6,30,-	15,20,-	14,-	12,-	---	7,30,-
Hladká mouka	3,-	5,20,-	6,-	4,90,-	4,50,-	3,80,-
Hovězí maso	19 – 18,-	40,-	20 – 25,-	25,-	25,-	---
Chleba	2,30,-	4,80,-	2,80,-	2,80,-	2,60,-	5,60,-
Máslo	20,-	90,-	44,-	44,-	40,-	---
Mléko	---	4,20,-	2 – 2,40,-	1,80 – 2,40,-	1,80 – 2,40,-	1,90,-
Rohlík	---	---	0,40,-	0,40,-	0,40,-	0,45,-
Sádlo	20,-	45,-	36,-	36,-	34,-	---
Vejce	1,60,-	3,-	1,10 – 1,70,-	1 – 1,80,-	1 – 1,80,-	1,40,-
Vepřové maso	20,-	52,-	29 – 40,-	30,-	30,-	---

²⁹² SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 362 s.
SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s., s. 3, 52, 90.
SOkA Rokycany, fond MNV Holoubkov 1945 - 1990, inv. č. 58, K 58, Kronika obce, II. díl, 1974 – 1982, 473 s., s. 14.

Textová příloha č. 3

Počet narozených a zemřelých obyvatel.²⁹³ Pro roky 1949 – 1952 chybí údaje.

Rok	Narozených dívek	Narozených chlapců	Narozených celkem	Zemřelých dětí	Zemřelých žen	Zemřelých mužů	Zemřelých celkem
1945	6	5	11	1	0	5	6
1946	4	6	10	1	3	3	7
1947	0	6	6	0	1	4	5
1948	---	---	---	0	1	4	5
1953	5	3	8	0	2	3	5
1954	4	5	9	0	4	2	6
1955	4	4	8	0	2	5	7
1956	2	4	6	1	3	1	5
1957	4	4	8	0	3	4	7
1958	3	2	5	0	5	5	10
1959	3	1	4	0	3	5	8
1960	2	0	2	0	3	3	6
1961	6	2	8	0	1	4	5
1962	3	3	6	0	3	2	5
1963	2	4	6	0	2	6	8
1964	3	5	8	0	3	0	3
1965	3	2	5	0	2	3	5
1966	2	5	7	0	4	1	5
1967	2	0	2	0	4	4	8
1968	1	2	3	0	5	2	7
1969	2	3	5	0	5	6	11
1970	2	2	4	0	3	5	8
1971	5	2	7	0	0	4	4
1972	1	1	2	1	4	4	9
1973	3	2	5	1	1	0	2
1974	2	1	3	0	4	5	9

²⁹³ SOkA Rokycany, fond OÚ Těškov 1945 – 1990, Kronika obce, 1953 – 2000, nezpracováno, 521 s.

SOkA Rokycany, fond MNV Těškov 1945 – 1990, inv. č. 16, K 12, Kronika obce, I. díl, 1923 – 1948, 376 s.

Rok	Narozených dívek	Narozených chlapců	Narozených celkem	Zemřelých dětí	Zemřelých žen	Zemřelých mužů	Zemřelých celkem
1975	3	2	5	0	2	2	4
1976	5	3	8	0	3	2	5
1977	4	1	5	0	6	2	8
1978	2	4	6	0	2	3	5
1979	1	2	3	0	8	3	11
1980	1	2	3	0	2	5	7
1981	2	1	3	1	3	2	6
1982	3	1	4	0	6	3	9
1983	3	3	6	0	3	4	7
1984	2	1	3	0	4	5	9
1985	5	0	5	0	2	0	2
1986	2	1	3	0	3	3	6
1987	2	1	3	0	4	3	7
1988	2	2	4	0	2	1	3
1989	4	2	6	0	2	3	5
Celkem	115	100	215	6	123	131	260

Textová příloha č. 4

Přepis rozhovoru s paní Miroslavou Kafkovou

Jaká byla situace v Těškově po skončení války?

Když se to po válce pěkně rozbíhalo, přišli komunisti a všechny nás zničili. Oni věděli jak na nás. Všechno nám ukradli.

Můj táta si po válce koupil sečku. Tenkrát přišel za maminkou, já si to dodnes pamatuju, a říkal: „Mámo, budeš na to mít?“ „Na co mám mít?“ „No já bych si chtěl koupit novou sečku.“ „Ale to víš, že budu.“ A tak mu ji potom přivezli. V té sečce bylo takové menší korejtko. Takže se s ní dal sít oves a jetel najednou. Tatínek si taky koupil obracák na orání.

Když jsme hospodařili na polích, tak se napřed sela pšenice, ta potřeboval pěkný pole. Potom se selo žito, to už tak silný pole nepotřebovalo. Nakonec se sel řídce oves a do toho se nasel jetel. Ten mezi tím řídkým ovsem narost. Oves se sekal nejdřív, a když jsme ho posekali dobře, tak ten jetel už byl tak vzrostlej, že jsme ho museli ze slámy vytřepávat. Ale bylo furt co krmit. Kdo do ovsa nenasel jetel, tak po sklizení obilí z pole muselo pole zorat, ale jenom drobet a vysel tam směsku. To byl oves, hrách a možná fazole, prostě co mělo ještě sílu, aby to narostlo a dalo se to sekat, aby bylo do zimy co krmit.

Měli jsme tři žebříňáky. Když jsme je nepotřebovali, tak je dali k baráku na zeď a bylo. Oni spíš jezdili do lesa. A žebřiny se potřebovali na sena a na otavy. Na seno jsme měli fukar. Seno jsme skladovali na půdě a otavy jsme skladovali v perně. Když jsme sklízeli seno, tak jsme ho házeli do toho fukaru. To foukalo daleko. My jsme museli mít hodně sena pro koně.

Měli jsme Rapu a Šárku. A když jsme chtěli hříbátko, tak se táta vždycky nastrojil, vzal si černý šaty, bílou košili, jako když se žení. Maminka se smála: „Hele, už zase jede na svatební cestu.“ Někdy přijel až druhý den.

Když táta jezdil s koňma, tak měl na šejtroku danej bič. Nikdy jsem ho ale neviděla, že by ho na koně použil. Takhle když bylo na cestě hodně husí, tak je s ním odehnal, ale na ty koně ho nikdy nevzal. My jsme je měli tak rádi. Poslední hříbátko jsme měli od Šárky, ale to bylo moc hodný. Táta ho potom prodal na Žatecko.

Taky jsme mívali prasata. V pařáku jsme pro ně vařili brambory. Předtím jsme je vařili v kuchyni na kamnech, ale to bylo smradu. Tak jsme koupili ten pařák. Ten stál na dvoře u hnojiště.

Můj brácha a táta jezdili do lesa, oni si tam vydělali dost peněz. Měli takovej vůz a ten se dal rozložit podle toho, jak byly dlouhý klády. Tenkrát se klády neřezaly na tři nebo na čtyři metry, ale jak byl ten strom dlouhej, tak se nechal vcelku a uřízla se jenom špička. Podle toho, jak byla kláda dlouhá a jakou měla šířku, už táta věděl, kolik je to plnometrů. Už to měl v paměti. Měl na to sice sešítek, ale ten nepotřeboval. On jezdil do lesa už se svým tátou. Takže se vždycky na tu kládu podíval, spočítal si to a řekl: „Už máme sedm plnometrů, jedeme do vršku, to bude na ty koně dost.“ Tak jeli. Vozili to dříví většinou do Meďáku na pilu. Když to vozili do Meďáku, tak jeli dvakrát za den, protože to bylo pár kilometrů, ale když ho vezli dál, tak jeli jenom jednou.

Jak jste reagovali na únorový převrat v roce 1948?

To nebyl převrat, to se dostali k moci takoví zloději. Co kde bylo, to vzali a co nemohli vzít, tak rozbili. Oni se taky nikoho neptali. Převrat se nelíbil nikomu. Než se komunisti usadili, tak to šlo, ale potom... Komunisti si třeba vymysleli, že kdo nemá svý hospodářství, tak se musí vystěhovat. Strejda Pepík měl v nájmu statek od Cafourků (čp. 1 poznámka autorky). Oni sice měli dva syny, ale oni na tom hospodářství nechtěli dělat. Ten jeden dělal nábytek, co dělal ten druhý, už nevím. Zkrátka hospodařil tam strejda, ale potom musel odejít.

Jak lidé reagovali na měnovou reformu v roce 1953?

Okradli všechny lidi, který tady byli. Když jsi měla peníze doma, tak si dostala asi padesát korun za sto korun. A když měl někdo peníze uložené ve spořitelně, tak dostali pět korun za padesát korun. Když se maminka o měnové reformě dozvěděla, tak sebrala všechny peníze, co jsme doma měli. Jela do Plzně, koupila tam pro mě šicí stroj, a co měla peníze s sebou, všechny utratila. Když někdo nevěřil, že měnová reforma bude, neměl nic. Takovejch lidí bylo, že měli našetřeno na stáří a nejednou neměli nic. Lidi se oběsili, zastřeli nebo utopili. Byli už to starý lid, říkali si, co budou dělat, když nemají ani korunu.

Jak probíhalo vytvoření JZD?

To museli sedláci založit. Komu se chtělo, tak šel, komu se nechtělo, tak nešel. Nebyli jsme na to nějak připravení, ale tak to prostě bylo. Ve Lhotě bylo ustanoveno družstvo dřív. U nás to bylo asi o dva roky později. Naším sedlákům se nechtělo dávat pozemky a všechno komunistum. Ale Lhoťáci byli vždycky napřed. Když jsme potom dělala listonošku, tak jsme jim říkali divoši ze Lhoty.

Někdo s vytvořením souhlasil, někdo ne. Když byli lidi starý a nemohli na tom pracovat, tak bylo dobře, že se toho zbavili. Kdo na polích nechtěl, pracovat, ten na tom byl taky dobře,

protože se všech starostí zbavil. Jenže, kdo byl pořádný sedlák, ten by se toho nevzdal. Můj táta do družstva nechtěl. To jsme ho museli hodně přemlouvat.

Tenkrát jsme měli takovou mašinu (mlátičku poznámka autorky), ta měla za sebou vazač a ten mačkal dohromady slámu. Pak přišli komunisti a neměli jsme nic. Přinesli takovejhle malej papírek a tím jsme měli zapláceno. Maminka z toho byla špatná. Co oni se na ni nadřeli. Tři roky jezdili nad řeku, nad Berounku, a tam tahali tři zimy dřevo. Vždycky tam jeli na celej tejden. Někde se tam ubytovali i s koňma. Tenkrát okolo té řeky ořezávaly stromy. Ty poražené klády tahali na kladce, protože řeka je vždycky v údolí, a oni je potřebovali dostat nahoru. Klády dali na kladku jednu po druhé a kobyly zapřahli do té kladky a hnali jí do vršku. Když přišla na rovinu, kam se dalo dojet vozem, tak jí vypřáhli a zase ji hnali zpátky. To víš, to byl dřina. A nakonec jsme z toho vůbec nic neměli. Když se maminka ptala, jak dlouho k nám budou ještě chodit, * * * se zastavil, to už nám vezli tuhle mlátičku pryč a řekl, až tady nebudete nic mít, tak sem nebudeme chodit. A bylo to odbyty. Všechno, co jsme měli, nám vzali, i ty koně a dobytek.

Jak bylo zacházeno s lidmi, kteří nechtěli do družstva vstoupit?

Těm, co nechtěli jít do družstva, dali nejhorší půdu, která okolo vesnice byla. Můj táta dostal půdu po Václavovi Opatrným, mi jsme mu říkali Krndák. Abychom z těch polí a luk něco měli, museli jsme všechno pořádně hnojit. Tatínek si kupoval hromádky zemi od cestářů. Ti čistili příkopy okolo silnic a tu hlínu dávali na hromádky a ty prodávali. Táta si ty hromádky zamluvil už z jara. Udělal z nich kompost a do toho vozil hnůj. Dávali jsme tam i zbytky z kuchyně. A tímhle kompostem jsme hnojili louky. Pole se hnojilo, když se chtěli pěstovat brambory. Hnojilo se buď na zimu, nebo z jara. Když bylo málo hnoje, tak se hnojilo z jara. Když ho bylo dost, tak se hnojilo na podzim. To se ten hnůj zaoral, ale když se hnojilo z jara, to se hnůj dával do řádků.

Byli lidé, kteří vstoupili do družstva spokojení?

Někdo si pomohl a někdo neměl nic. Podle toho, jak byl kdo chtrej a jak byl kdo zlodějem. Byli lidi, který se dřeli na každé halíř. Oni dostávali pět korun jako zálohu, a potom podle toho, kolik jednotek udělali na poli. Za každou jednotku byla stanovená určitá peněžní odměna. Když ty jednotky spočítali, tak půlku dostali hned a tu druhou, až když to družstvo dělalo vyúčtování na konci roku. Takže celý rok čekali, co jim dají.

Po založení družstva se začala sít cukrovka, ale to se nedalo. Ta cukrovka lezla do zemi, ale obyčejná řípa lezla navrch. Takže do ní stačilo strčit a byla venku. Ale když jsme pomáhali

mamince na cukrovce, tak jsme museli mít motyku. Museli jsme zem kolem řepy odhrabat a potom teprve jsme tu řepu mohli vyndat, aby zůstala celá. Na pěstování řepy je půda okolo Prahy anebo někde na Moravě, ale tady na to půda nebyla. Tady je samý kamení a hlína.

Tenkrát se všechno dělalo ručně. Ze začátku nebyly žádné kombajny. Na orání už ale byly traktory. Když postavily kraviny, ať bylo krav, kolik chtělo, musely to ženský oddojit ručně. Kravín měl čtyři řady a v každé bylo okolo padesáti krav. Když to vzal Míla Vinšů, on napřed dělal hokejistu, tak za něj se zavedlo strojní dojení, ale taky se to muselo umět. Ty krávy se potom museli dodojovat, protože když jim tam trochu toho mléka zůstalo, tak kráva dostala horečku. To vemeno se muselo zkrátka úplně vydojit. Ale když se potom dělaly vzorky, tak se stejně došlo ručně. Ten, co bral vzorky, zjišťoval, jak je mléko tučné a kolik ho je.

Taky začali v jámě dělat siláž. Míchali kukuřici se slámou. Muselo to bejt hodně utažený, tak po tom jezdili s traktorem, myslím, že na tom jezdili s pásákem. Když to nebylo hodně utažený, tak se to kazilo. Potom do toho začali dávat močovinu.

Jak vypadal kulturní život v obci v době komunismu?

To se dělávaly dožínky. Byla při tom taneční zábava. Nás ve škole v Mýtě naučili českou besedu. To se zpívalo a při tom se tancovalo a mělo to asi osm nebo devět obrazů. A to jsme při dožínkách tančili v hospodě na jevišti. Slavil se taky 1. máj, Svátek práce. To se chodilo do Mýta nebo do Holoubkova. Kdo chtěl, šel, kdo nechtěl, nešel, ale já jsem nikdy nešla.

Odrázilo se v dění v obci Pražské jaro?

My jsme ani nevěděli, že nějaký Pražský jaro je.

Jak lidé reagovali na invazi sovětských vojsk v roce 1968?

Komunisti věřili tomu, že nám přišli Rusové pomoci, ale my jsme nevěřili ničemu. Měli jsme zkušenosti z války. Prostě bylo lepší bejt zticha. Já jsem jenom říkala, že do toho roku 1968, než nás přišli Rusové osvobodit, tak tady byl klid a pořádek.

Emigroval někdo z obce v době normalizace?

Od nás nikdo neemigroval.

Jak se změnil život za normalizace?

My jsme si z toho nic nedělali. Všechno nám sebrali, takže teď už nám nemohli nic ukradnout a tak jsme žili, jak jsme žili. A jak se dalo žít.